

Москалі — злії люди І в XXI сторіччі роблять лихо з нами

Степан ВОВКАНИЧ, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент Української академії інформатики, дійсний член Папської академії соціальних наук (Ватикан), старший науковий співробітник Інституту регіональних досліджень НАН України, м. Львів

Не міг усі московські знущання передбачити навіть геніальний Пророк Тарас Шевченко. Загарбники, що не тільки в минулому украли наше ім'я, анексували метрополію Київської Церкви, а в наш час це віроломно повторили стосовно Криму. Вчинили підступно, скрито, у час зимових Олімпійських ігор, зміни влади в Україні, брутальніше за судетський взірєць Гітлера. Правда, певна відмінність кримського аншлюсу все-таки є. Гітлер попередньо не депортував корінний народ, як це зробили наші північні сусіди з кримськими татарами. Саме з цим вивезеним Сталіним корінним кримськотатарським народом залишилася сам на сам Україна після здобуття своєї Незалежності. І саме завдяки їй він повернувся і повертається на свою обітовану землю. На знак вдячності татари не брали участі у псевдореферендумі, що поспіхом проводився під штиками російських окупантів.

Росія в Криму віроломно порушила не лише міжнародні зобов'язання Будапештського меморандуму щодо надання гарантій територіальної цілісності України замість добровільної здачі нею військового термоядерного потенціалу, до речі, третього в світі за потугою. Знехтувала положеннями Великого договору про дружбу Росії з Україною, а президент Путін цинічно пояснив такі порушення "пограбуванням" Росії, що дуже нагадувало скарги Гітлера щодо "кривд" німців після Першої світової війни. Характерно, що обидва, хоча в різних сторіччях, пафосно виправдовували свої злочинні дії природним бажанням усунути допущену історичну "несправедливість" стосовно їхніх народів як єдиних носіїв влади. Звичайно, на їхню думку, єдиний "демократичний" шлях у

цій міжнародній "несправедливості" — це реванш і анексія.

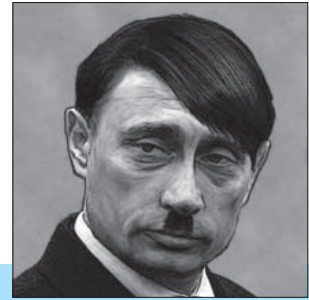
Шкода, але історія справді биснуватих не вчить. Дарма націонал-імперський шовініст Гітлер зазірав тоді неситим оком на чужі землі, щоб загарбать. Не виорав він поля на дні чужого моря, зокрема й біля Севастополя, хоча його захопив. Можна багато боїв виграти, але програти все і всюди. Необачні німці, які вчасно не розглядали неадекватну істоту, схожу буцімто на людину, повірили, на жаль, брехні фюрера. Ба більше, з ентузіазмом голосували за новий порядок вождя нацистів, його війни, за аншлюс Судет, Австрії. Шкода, забули, що все тече, все змінюється. Не завжди буде так, як завойовник ділить Європу. Тому відплата за злочин не забарилася. Відтак по війні чехи з ганьбою депортували німців у їхній Faterland. А звільнені від нацистів народи могли, адаптуючи до своїх країн, декламувати вірш українського поета Бажана, в якому рефреном повторюватимуться слова: "Ніколи, ніколи не буде Вкраїна рабою німецьких катів!". Не буде Україна рабою московських окупантів, ростовських переселенців, донецьких, дніпропетровських чи інших кланів, олігархічних сімей. Нині Путін, скинувши фарисейську маску "брата", нахабно крокує в Георгіївській залі Кремля перед хижо збудженою публікою, що знову схвалює перемальовану рестав-

ратором "імперії зла" карту України. Тому її народ має право на модернізацію та актуалізацію поетових заклинань. Усі цивілізовані країни, справжні гуманісти, моральні авторитети, духовні інтелектуали засуджують дикість і насильство минулого, які кремлівські неонаполеончики перенесли в XXI сторіччя.

Попри те, Росія — наш ближній і не малий сусід. З ним треба вчитися домовлятися. Це нелегко, бо важко вірити колишній комуністичній пропаганді, що "русские не хотят войны". Брехливі політруки самі повірили в боротьбу "русских за мир во всем мире" і щемне прохання до соловейків не співати, аби дати їхнім солдатам імперії хоч трішки поспати. Нас, українців, це смішило, бо ми знали весь пропагандистський блуд і кумедне бажання обманути тих клятих ворогів, що "за бугром". Але цей езуїтський обман найстаршого (?) брата не оминув нібито молодших. Ми ніколи не палали агресією ні до ближніх, ні до далеких сусідів, але нині готові в ім'я захисту Вітчизни, її свободи покласти душу й тіло. Ще ніколи в Україні ці слова її державного Гімну так широко, часто і потужно на весь вільний світ — не звучали.

Продовження на стор. 2

ХТО ВІН, ЛІДЕР "ЗЕЛЕНИХ ЧОЛОВІЧКІВ"?

3

МАЙДАН І ВЛАДА

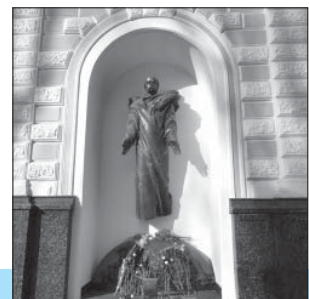
4-5

ПІД ГАСЛОМ "БОГ І УКРАЇНА"

8-9

ЛИСТ МІНІСТРОВІ КУЛЬТУРИ

13

ЩО В ГЛИБИНЦІ?

14-15

Степан Вовкanych

Закінчення. Початок на стор. 1

Але все одно, хоч наш новий ворог має великий досвід брехні, замикання захоплених земель на “систему ніпель”, отруєння супротивників — домовлятися треба. Путіні приходять і відходять, москалі змінюються. Історія хоч повторюється, але її уроки треба враховувати. Адже маврацію Бісмарк, коли застерігав, що договір з Росією не вартий того паперу, на котрому він написаний. Однак Кучма в Будапешті великого інтегратора німців не почув. Тим більше, хоч зараз зобов’язані виробити чітку модель наших домовленостей. Буде вона фінською, японською, грузинською, білоруською, але не асиміляційно-загарбницькою, постімперсько-тоталітарною і глобалізаційно-здноріднюючою. Вона має бути добросусідською, рівнопартерською і серйозно забезпеченою твердими гарантіями нашого національного буття третіми авторитетними потужними країнами чи військово-політичними союзами.

Забезпечення гарантій нашої суверенності — це засадничий принцип усіх домовленостей. Однак ніхто не гарантуватиме безпеку, якщо самим не оборонятися.

Нам нікуди виїжджати: втрата українськості, питомої мови, обітваної землі — смерть для нації. Бренд “москаль — брат толерантного українця” — це олжа вічно неситого, а, отже, ненаситного ординця, якою нас годували. Полуда з очей впала. Надіяється треба насамперед на власні сили і ресурси. Ба більше, треба захистити не тільки Україну, а й українськість у зросійшеному інформаційному просторі, українство, кримських татар та інші національні меншини на тимчасово окупованій “нашій — не своїй землі”. Не наша вина, що сьогодні Україна в стані війни з колишніми буцімто братами. У небезпеці не лише майбуття нації, а й її буття назагал. Це треба серйозно усвідомити і належно діяти. Якщо гарант відмовляється від перемовин, то, може, на допомогу закликати моральних світових авторитетів, мудрих людей з України і Росії, вчених, священників, артистів? Якщо Москва не вірить слюзам, то може відгукнутися на розум. Не всі “сама-

Москалі — злії люди І в ХХІ сторіччі роблять лихо з нами

шедші” чи об’їлися “московської блекоти”, виплеканої не тільки у “німецьких теплицях”, а й щедро политих чорнилом вихованців Києво-Могилянської академії.

Ясна річ, українцям слід бути обачними, пильними і не забувати історичні уроки давніх Переяславських і нових Харківських домовленостей. У цьому плані на Півдні і Сході України стає легше, бо маску “старшого брата” скинуто. Це нас не лише об’єднало проти ворога, що демаскувався, а й закликає спільною пам’ятати, що кожному поколінню українців Москва обов’язково приносить якийсь випробування. Одним — тяжкі наслідки кохання зі зрадливими москалями, іншим — застереження щодо морального імперативу збереження соборності й цілісності земель України, безпеки держави, розвитку національної, релігійної, мовно-культурної ідентичності, захисту правди в інформаційному (і не лише) просторі, в історії, семіотиці довкілля, потреби широкої соціалізації національної ідеї, освіти, науки, патріотичного виховання молодого покоління тощо. Тут є дві речі, з якими Москві вперше вкрай важко. По-перше, з Україною як самостійною державою і не з промосковським урядом, Помісною національною церквою, врешті, з народом як окрегим, самодостатнім, з відрубною його культурою, особливо з питоною окремою мовою, а не складовою “єдиного великоруського мовного простору”. По-друге, з Києвом як центром міфології російського державотворення, “откуда пошла земля русская”, як батьком “городов русских”, який, “естественно”, не може бути поза межами Росії. В іншому випадку Російська імперія втрачає історично-ідеологічну основу, обґрунтування і легітимізацію свого “братерського старшинства” стосовно України.

Ці речі насамперед треба мати на увазі під час перемовин із по-імперському амбітною Москвою. Ця імперська ущемленість ніколи не давала Московії, її царям, царцям і царенятам спокою. І вона явно чи неявно буде присутня в усіх претензіях сьогоднішньої Москви та в синдромах її кремлівських карликів. І те, що останні звольять собі на свій загарбницький розсуд перекинути карту Європи, свідчить: не все в світі гаразд. Із системою безпеки, із психіатрією — теж. Після більшовицького голодоморного геноциду в Україні, депортації кримськотатарського народу, розстрілів Майдану говорити про загрози російськомовним

— це несусвітня брехня, далека від хоч би трішки здорового глузду і сучасних реалій. Світ не повівся, але скільки треба ще жертв, щоб він не дав москалеві навіть рота розкрити і було покарання за скоєні злочини? Світ засудив нацистів Третього рейху, але аншлюси не припинялися, допоки не судитимуть реставраторів злочинної імперії зла, які не дають їй канути в Лету. Саме найняті ними, озброєні і десантовані тітушки виконують роль нацистських молодчиків, захищають “унижених русскоязычных”.

З огляду на це, домовлячись, не треба забувати просту істину: Росія далі залишається однією з найбільш непрогнозованих країн світу щодо освоєння загарбаних нових чи втрачених імперією зла територій. Вона вічно “озабочена”, ніяк не може оговтатися після Біловезької пуші — не спроможна сформулювати свою філософію власного розвитку чи стратегію державно-“обустраїства”. Більше того, для організації постімперського “русского мира” вона знову залучає одержавлену церкву, всю мережу кагебістів, шпигунів і комуністичних п’ятиколонників, економічну систему Митного союзу, урядових кучубей та асоціальних елементів. Тому будь-які союзи з нею мають бути укладені під наглядом потужних міжнародних організацій і військово-політичних об’єднань, які б не тільки під час аншлюсів виражали глибоке занепокоєння, а могли б нахабному насиллю, інформаційній війні та цинічній брехні загарбника протиставити адекватну мілітарну силу та рішуче зупинити його злочинні дії.

При укладенні договору не треба нехтувати вже традиційними застереженнями подвизників української національної ідеї щодо загроз з боку Москви. Насамперед державотворчими думками видатних представників зі Сходу та Півдня України. Зокрема йдеться про видатного харків’янина Юрія Шевельова, Миколу Хвильового. Перший без вагань назвав трьох найбільших ворогів реалізації ідеї нашої державності: Москва, український провінціалізм і кучубейство. Другий вказав чинники та шляхи втілення національної ідеї: “Даеш інтелігенцію!”; “Геть від Москви!” і “Даеш Європу!”. Ці рефлексії не втрачали своєї актуальності ні в час підписання газового договору в Москві з Путіним 2010-го, ні Харківських домовленостей 2011-го, ні при відмовленні підписання у Вільносі євроінтеграційної Угоди України з ЄС 2013-го, ні в телезверненнях

із Ростова злочинних втікачів. Названі застереження будуть на часі й при президентських виборах 25 травня цього року (і не лише). Нам треба більше до них вдаватися, а не зловживати довоєнними ідеологами націоналізму із Західної України як платформою поневоленого народу. Якщо ми досі не опрацювали духовно-інтелектуальну систему ідеологічного супроводу нашого державотворення, то хоча б частіше і уміліше користуймося простою Довженківською формулою розбудови національної держави: “Якщо націоналізм — це любов до Батьківщини, то я — націоналіст”. Крапка. Навіть у період вільної боротьби УПА чільну посаду в Українській Головній Визвольній Раді займав виходець із Полтавщини — Кирило Осмак, а не, скажімо, Роман Шухевич. Ще довго Д. Донцова на Півдні України сприйматимуть краще, ніж Ст. Бандеру.

І, під кінець, дотримуймося простого принципу християнської етики: не розсипаймо перли перед свиньми. Сказано, свині і перли знищать, а відтак і вас порвуть. Чи не достатньо дотримуватися нової соціогуманістичної парадигми суспільного розвитку, яка є двовалентною і до людини, і до нації. Її візія чітка: не може бути вільною людина, допоки підневільною є її нація. Все, що розглядається “поза рамами нації”, вчив Іван Франко, є або фарисейством, або намаганнями високими розмовами про людину відокремити себе від конкретної любові до власної нації. Не займаймося показовим угодовством. Може, невчасно було у ВР скасовувати закон Колісниченка-Ківалова, але не думаймо, що він — основна причина путінських десантів у Крим чи політики десоборнізації України. Її “декомпозиціонування” — давній диверсійний продукт креативу високооплачуваних кремлівських технологів і доморошених українофобів. Вони знайшли б десятки інших зачіпок, а якщо ні, то висунули б будь-яку претензійну причину на взірць єгоїстично-захланного імперського вовка до безвинного ягнятка з байки Крилова: “Ты виноват уж тем, что хочется мне кушать!”. Мовляв, нам, вовкам-великоросам, аби панувати, треба добре їсти, пити і відпочивати! Для цього потрібні Придністров’я, Абхазія, Південна Осетія і ...Крим. А відтак Слобожанщина, Луганщина, Херсонщина?

Усе це для поясу “безпеки від агресивного НАТО”. А, може, здалася б і “загрозлива” для “всього прогресивного человечества” — Прибалти-

ка? Польща? Якщо там в Європі обмежуються глибоким обуренням, санкціями проти нуворішів, то чому б не збільшувати свої імперсько-шовіністичні апетити. Проба перша — Абхазія. Друга ще успішніша — в центрі і на очах всієї Європи забрали Крим — без пострілу, без покарання. Що для хижака людський осуд за анексію Криму, Голодомор чи депортацію цілого корінного народу? Хто наступний? У Північній Кореї півострів так просто не забрати! Чи нас, чи ми себе знову зрадили? Де національна еліта, лідери народу? Чому всюди запізнюємося, обманюємося? Ні, заперечте Ви: тяжкохвору Юлю дуже оперативно звільнили і навдивовижу швидко виликували. Як вона мощно, як кажуть наші сябри, освоїла крісло на передачах Савіка Шустера — бути їй Президентом України. Небесна Сотне, за кого ж пожертвувала життям?! Та чи не Шевченко вже запитував: Ісусе Христе, за кого ж Ти розп’явся?!

І вже справді насамкінець. У рік Шевченка насмілюся навести не лише його ультиматум сьгоднішнім окупантам України: “Схаменіться, будьте люди, Бо лихо вам буде. Тяжко лихо. Дуріть дітей і брата сліпого, Дуріть себе, чужих людей, Та не дуріть Бога!” Та наші північні сусіди ні на суд Божий, ні на Європейський не зважають.

Щоб наше синьо-золоте небо і землю не розривали окупанти, не було нового вогню та нових жертв, хай кожен ніні зробить те, що від нього вимагає Соборна, Українська, гідна Людини і Нації Україна. Для цього, вочевидь, сьогодні вкрай потрібні три речі. По-перше, хай усі патріотичні кандидати в президенти, від національно-демократичних сил — обов’язково, не тільки на теле-радіостудіях засиджуються, а повторять вчинок і вибір В. Кличка. По-друге, хай ми, виборці, будемо такі активні й свідомі, аби згаданий вибір щодо майбутнього Президента України — підтримати і реалізувати вже у першому турі. По-третє, хай чинний уряд зробить усе можливе і неможливе, щоб всенародне волевиявлення ніхто не зміг зірвати, а виборний процес відбувся вчасно, вільно та без порушень демократичних європейських стандартів. Тоді не буде докору в поглядах ні Шевченка з портрета на Євромайдані, ні з фотографій Небесної Сотні. Хай буде так! Цього благають живі, мертві і ще ненароджені! Думаймо глобально — творимо добро для України якнайактивніше усі разом і кожен на своєму робочому місці!

Степан ВОВКАНИЧ

Мирослав ЛЕВИЦЬКИЙ

Учень сатани, або Писання про маленьку людину

Нині дедалі частіше одіозну постать початку ХХІ сторіччя — Володимира Путіна прирівнюють до одного з двох найбільших злочинців ХХ сторіччя — Адольфа Гітлера, який стоїть в одному ряду зі Сталіним. Хоч кривавого вождя нинішнє керівництво Росії намагається відбілювати й навіть показувати як героя, при якому “був порядок”. Порівняння Путіна з Гітлером відбувається не тільки на вічах, у пресі (зокрема й закордонній), а навіть на міжнародних форумах. Основною причиною, що ті постаті ставлять в один ряд, є, звичайно, анексія Росією частини території Української Держави, зроблена за такою ж схемою, як у час гітлерівського Третього Рейху відбувалося розширення його “життєвого простору”. Схильність до розширення під прикриттям “захисту співвітчизників” — не єдина спільна риса тих осіб. Якщо глянути великим планом, то їх об’єднує маразм.

Про Гітлера знаємо, що під час Першої світової війни був капраном, без будь-якої харизми, усіма зневаженим недотепом. Нікому й на думку тоді б не спало, що ця людина може піднятися до керівника держави. І коли б не страшна інфляція та безробіття у Німеччині початку 1920-х років, які підносили на гребінь хвилі провідів, Гітлер так і залишився б напівграмотним ефрейтором.

20 років тому також нікому не спадало на думку, що один із непримітних охоронців мера Санкт-Петербурга Анатолія Собчака стане за кермо ядерної держави й шокує весь світ. Тож не дивно, що частина російських військових до сьогодні не приховує до Путіна зневажливого ставлення. Російський полковник Павло Свєрідов сказав, що свого часу Путіна прозивали млілю, людиною з інтелектом кирзового чобота, мова якої примітивна. А сам називає його карликом, якого засвистували на стадіонах. І запитує: як така людина могла стати лідером нації, ведучи за собою мільйони готових за ним піти на все? — так, як це було в випадку з відданістю мас Гітлеру. Коли світ глибше пізнає таємний світ Гітлера, знову й знову виникає питання: як сталося, що німці віддали усю повноту влади людям, які вірили в духів, прогнози астрологів та пророцтва шаленців?

Ще у середині 30-х років ХХ сторіччя німецькі вчені писали, що для залучення мас на свою підтримку гітлерівці використовували гіпноз. А сумнозвісний Геббельс за допомогою радіо щодня переконував суспільство, що Гітлер є людиною, яка наділена даром чути і виконувати волю Господню.

Усе це німецькі вчені називали класичною “метафізикою бовдурів”. Проте народ їх не слухав. Маси, які збирав Гітлер, наче в екстазі, кричали: “Хайль Гітлер!”. Від його виступів маси божеволіли, передаючи з уст в уста “афоризми” фюрера. Хоч нині, слухаючи переклади архівних записів із виступами Гітлера, бачимо, що вони жалюгідно примітивні.

Нині й у літературі, і в пресі говориться, що Гітлер та його найближче середовище оточувало себе магами й астрологами, які визначали, всупереч тверезій логіці, чи не кожне їхнє рішення. Ціна такої політики — 50 мільйонів обірваних людських життів.

А що відбувається в сучасній Росії (хоч офіційна її назва Російська Федерація, проте це вже класична унітарна держава монархічного типу)? За твердженням одного з закордонних сайтів, головний геостратег Путіна, один із провідників російського реваншизму Олександр Дугін, моделюючи поведінку Путіна, спирається на Нострадамуса (про що він сам хвалявся на сайті). Намагається доводити, що в Центуріях французького провідця середини XVI століття засвідчено появу і правління Путіна — хоч не всі твори Нострадамуса дійшли до нашого часу, що ускладнює розуміння його віщуваль. А люди, котрі ґрунтовно займалися Нострадамусом, наполягають, що його катрени можна припасувати до різних епох та персон. Проте Дугін тим не переконується, а твердить, що у складний для Росії час саме ця особа нині їй потрібна. Дугін, вважаючи себе одним із співавторів сучасної політики (у його зверненнях постійно присутні фрази: “ми робимо”, “ми вважаємо”), не соромиться заявляти, що хотів би бачити Путіна Іваном Грозним сучасності. Себто деспотом, для якого немає нічого святого.

Зрештою, і для путінського стратега немає нічого святого. І не тільки у тому, що він нинішні події в Україні називає “останніми днями” самостійного її державного буття. За його логікою нині в Україні живуть два різні українські “народи”. Один той, який ходить до російської Церкви і під впливом пропаганди (і телевізійної, і церковної) проклинає західну систему цінностей, притаманні їй політичну та економічну свободу. А другий — це ті, хто тверезо дивиться на світ, хоче працювати і заробляти по-європейськи, у вільній політичній системі. Ці “два народи”, лепече стратег російського шовінізму, “не можуть жити в одному державному організмі”.

А з приводу закидів сепаратистів, що Росія їх “зрадила”, відповідає, що “Кремль, перші особи держави” взяли лише вимушену перерву, проте від боротьби “за незалежність східних регіонів України” (так і сказано у повчаннях Дугіна) вони не відмовляються. Для цього, повчає Дугін пілопівних сепаратистів, треба підготувати відповідний ґрунт: робити якомога більше провокацій, щоб Росія могла галасувати у світі про утиски росіян, домагатися референдумів про незалежність регіонів, проводити страйки та інші акції непокори чинній владі. І за будь-яку ціну зрівати проведення в Україні президентських виборів. Радить активно підтримувати комуністів. Тут хочу звернути увагу на одну цікаву деталь. Добкіна та навіть одіозного Царьова за їхню участь у виборах Президента України Дугін називає “зрадниками російської ідеї” (відриву від України її східних областей). А комуністів треба підтримувати, об’єднуватися з ними. З цього напрошується висновок: для Дугіна (читай Кремля) Петро Симоненко — випробуваний часом штатний провокатор...

І, звичайно, путінський стратег у своїх інструкціях для сепаратистів зауважує, що він лише повторює слова та концепції, висловлені “законним” президентом України, себто поданим у міжнародний розшук Віктором Януковичем. Правда, в Україні мало хто вірить у якусь причетність Януковича до тих “концепцій”. Усі схилиються до думки, що він проголошує підготовлені Дугіном завчені штампи. Не завжди продумано, коли називає себе “незаконно обраним президентом” (26 лютого 2014 року). Тим паче, що в Україні вже відомо, як готувалися Януковичеві прес-конференції та його “розмови” з нацією: все за сценарієм, жодного експромту...

Хоч як дивно, але концепція Дугіна (у кожному разі та її частина, яка публічно оголошується) є відносно “м’якою” порівняно з “пропозиціями” ще одного стовпа російського фашизму, українського “землячка” родом із Керчі Сергія Доренка (мати родом із Житомирщини, а батько з Луганщини). Він із екранів російського телебачення закликає, аби Росія повернулася до ганебних “практик” часів радянського часу — вбивств закордонних (українських!) політиків. Цей заклик — це вияв, можливо, не лише політичного божевілля. Однак насамперед — свідчення, наскільки путінський режим небезпечний для сучасного світу.

Тим паче, що Доренко в унісон з Дугіном твердить, що коли є сила, то не потрібно звертати уваги на міжнародне право, бо його встановлює сила. За законом сили усе майно на окупованій території стає власністю окупанта. А Дугін до того додає: завойовник має також законне право володіти жінками на підкореній ним території. Якщо виходити з такої логіки, то чи можна дивуватися, що з Криму вже надходять сигналами про зникнення безвісти кількох кримських дівчат...

І ці заяви людини, яка відповідає усім критеріям маразматика, робляться на тлі його ж повчань про Церкву, яка покликана вести український народ у російське рабство, а не у царство Боже.

Разом із повчаннями Дугіна-Доренка в Росії, як це було й у Німеччині за Гітлера, активно розкручуються різні пророцтва. Тут хотів би назвати і російського Серафима Саровського (Прохора Мошнина), і болгарську Вангу, якими нібито було “сказано”, що Білорусь, Україна та Росія приречені об’єднатися у лоні оновленої Росії. І водночас замовчується те, що заперечує майбутню імперію. Як приклад наведу пророцтва Серафима Вирицького (1866—1949), монаха Олександрівської Лаври у Санкт-Петербурзі. У закордонних варіантах (зокрема й українському) його пророцтва наводяться слова, що весь схід нинішньої Російської Федерації, аж до Уралу, буде розподілений між Японією та Китаєм. У російському варіанті того чомусь немає. Його яснобачення обмежуються пересторогою, що у час влади грошей відхід людей від Бога буде більшим, ніж у час гоніння на Церкву.

Нині російська пропаганда, наче сказилася, змальовує страшні геополітичні катаклізми для України і Європи, водночас доводячи, що Росія — Богом обрана нація та держава, яка у час військово-політичних катаклізмів зміцніє і врятує людську цивілізацію.

Це знову нагадує Німеччину часів гітлерівського тоталітаризму. Тоді Німеччину ідеологи III Рейху подавали як Богом обрану націю, на яку покладена місія порятунку земної цивілізації. А щоб цю тезу глибше закарбувати у свідомості мас, на пряхках до поясів німецьких солдатів був напис “З нами Бог”.

Проповідуючи ідею “богообраності”, провідники Рейху не дуже поклалися на Бога. Вони спиралися на віщування різних магів та “ясновидців”. Тож не дивно, що на час гітлерівського тоталітаризму з’явився цілий легіон магів, окремі з тих, що володіли таємницею гіпнозу, претендували на позицію у найближчому оточенні фюрера. Однак з особливо настирливими “розмова” була коротка: арешт, а опісля “випадкове” виявлення тіла десь у глухомо лісі... Повчальною є трагічна доля Германа (Гершеля) Штайншнайдера, який дуже прагнув увійти в найближчу до Гітлера орбіту.

Нині це саме робиться в Росії. Активне телезомбування, підсилене “пророцтвами” про особливе “покликання” Росії виводять на площі тисячні маси, які верещать: “Слава Путіну!”. А хто не так думає, того “авангард народних мас” ладен розірвати на шматки, доказом чого є намагання лічувати 15 березня 2014 року одного з противників путінських авантюр — співака й композитора Андрія Макаревича.

Першість серед магів російської влади веде Глоба, якого на закордонних сайтах називають звичайним дурисвітом. А при Путіні він “світило” найбільшої величини. Матеріали про магію та окультизм у керівництві III Рейху, які я прочитав при підготовці цієї статті, свідчать, що й там лояльні шарлатани були у повазі.

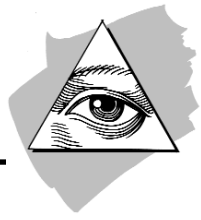
Особливість глобівських “зоребачень” полягає у тому, що до часу Майдану 2004 року, коли Путін заїс в Україну, його короткотермінові та довготермінові прогнози для України були відносно прихильні. І раптом одного дня усе пішло іншою колією, так, начебто планети змінили орбіти. Оскільки вчені про це нічого не кажуть, то не в орбітах справа. А в тих, хто “ворожіння” на зорях намагається подавати ледь не за Господню волю... Щоб Глоба не був самотнім у “хорі” тих, хто нині брутальну агресію називає “природним розпадом” України, залучено цілу армію, і російських, і міжнародну (Єгіпет, Казахстан) тих, хто “бачить по зорях” Росію рятівницею цивілізації.

Що це за “цивілізація”, свідчать ті, хто був у полоні у “кримських зелених чоловічків”. Розповідями про страхітливе поведіння з викраденими людьми шокований світ: ментальність окупантів практично не змінилася від 1918 року.

Знавці, котрі ґрунтовно досліджують активно поширювані в інтернеті нинішні і минулі “пророцтва”, наголошують, що їх викладають в інформаційний простір, аби утримати чи зруйнувати (залежно від обставин) суспільний лад. У російському варіанті переслідуються дві мети: підготувати ґрунт для відновлення імперії та зашепити у російській свідомості переконання, що колишні її колонії не спроможні до самостійного державного життя, а відтак приречені на “братську” опіку з боку “богообраної” Росії.

Далі буде.

Україні потрібний народжений її боротьбою Майдан Нація і влада — одвічне непорозуміння?

Винесені на суд читацької аудиторії нотатки, на наш погляд, містять, може, й дискусійні, але конкретні пропозиції, особливо щодо ролі й майбутнього народженої повстанням народом форми контролю за діями влади — Майдану.

Віталій АБЛИЦОВ

Замість мітингів та політичних ігрищ — дії ще раз дії

Наша країна через різні причини 1991 року не пішла шляхом, приклад якого подавали сусіди колишнього "соціалістичного табору", зокрема Чехія та Польща — сьогоднішні лідери східноєвропейського політичного простору. Зокрема не була заборонена комуністична партія (спочатку заборонили, а потім відновили (!?!)) та інші антиукраїнські радикальні політичні об'єднання, не була проведена люстрація (усунення з влади всіх, хто скомпрометував себе співпрацею з тоталітарним московським режимом тощо), під тиском обставин, що склалися на той час у світі, парламент прийняв поспішні і, як тепер виявилось, далекі від наших національних інтересів зовнішньополітичні орієнтири незалежної країни (Україна перестала бути ядерною державою, одержавши взаємін декларативну (що підтвердила теперішня агресія Росії в Криму) Будапештську 1994 року угоду-гарантію США, Великобританії та РФ). Підписи під документом президентів Б. Клінтона, Б. Єльцина та Л. Кучми нічого не значать. І жодні заклики, зокрема й Генерального Секретаря ООН Гі Муна, на агресора не діють. Інші країни-гаранти територіальної цілісності України, надання нам допомоги у випадку агресії, Франція та Китай, теж обмежилися лише словесною підтримкою України.

Унаслідок цих та інших причин наступні 23 роки не стали періодом розбудови модерної України, повернення її до європейської співдружності. Дезорієнтоване, знесилене внутрішньою міжпартійною (а в останні роки — міжклановою) боротьбою суспільство з терпінням і сподіваннями два десятиліття спостерігає лише кволий поступ, торжество хаосу й непевності щодо майбутнього тепер уже 45-ти мільйонного народу.

Це вже було у нашій історії: у 1917—20 роках той же, що й нині, затятий противник нашої свободи й самостійності окупував Українську Народну Республіку й інкорпорував (приєднав) її до свого складу (спочатку РРФСР, а потім СРСР).

На думку автора пояснення цьому всьому, очевидно, насамперед у тому, що українському суспільству знову бракує гідних лідерів (як поталанило Фінляндії 1917 року, що в неї був К. Маннергейм; Польщі, що вона мала Ю. Пілсудського!).

На жаль, у свідомості багатьох очільників переважає не ідея служіння українському суспільству, а прагнення використовувати спалахи народних протестів у корисливих партійних та особистих інтересах.

Саме з цих причин сьогодні активно мусується й нав'язується суспільству переконання, що Майдан виконав свою місію й повинен стати лише історією.

Навпаки!

Майдан самою своєю появою доповнив структуру сьогодишньої української влади, взявши на себе роль жорсткого безкомпромисного контролю за діяльністю й парламенту, й кабінету міністрів, й президента.

Не усунення його потрібне Україні, а інститування (узаконення) як постійно діючої громадської організації з можливою назвою "Народні збори "Майдан" як продовження у нових умовах ВО "Майдан". Майданівців не обирали на виборах, до Києва їх привела любов до Вітчизни, патріотизм, воля нашого народу до Свободи й цивілізованого заможного життя.

Представники Зборів повинні одержати право контролювати діяльність всіх гілок влади (й узагалі, численного чиновництва, суддів та прокурорів, командування збройних сил та лідерів партій), вносити в засоби масової інформації, на всеукраїнські громадські зібрання свої пропозиції й попередні рішення на відкрите обговорення й прийняття відповідних ухвал.

Опоненти, повторимо (і це зрозуміло), будуть заперечувати потрібність створення подібного органу, мовляв, це суперечить європейським традиціям і т. ін.

Згадаймо Помаранчеву революцію, яка створила належні умови для розбудови української державності. Чим усе закінчилося? Лідери тодішнього Майдану не знайшли спільної мови й фактично створили тепличні умови для приходу до влади злочинної групи регіоналів.

А були б тоді Народні збори "Майдан" — третейський суддя для В. Ющенка та Ю. Тимошенко, народ сказав би своє рішуче слово й, очевидно, не було б потреби у нинішньому Євромайдані.

Можливо, Збори — тимчасове явище. Коли в Україні зміцніють позиції політиків-державників, коли наша країна вирішить економічні проблеми, політичні, міжнародного співробітництва, тоді, очевидно, сама собою відпаде потреба в них. Місцем розташування Народних зборів "Майдан" може бути Український дім (чи частина його), адже в останні десятиліття ця споруда не може знайти свого корисного для столиці призначення.

До того ж, Майдан може стати консолідуючим центром єднання більшості національно-патріотичних громадсько-політичних організацій, зокрема "Ініціативної групи "1 грудня", Народного Руху України, Конгресу української інтелігенції, Товариства "Україна-Світ", "Україна — Європейський вибір", численних молодіжних, студентських, фахових об'єднань.

Укотре історія дає нам реальний шанс стати модерною країною

Минула злочинна влада своєю антинародною діяльністю (різке соціальне розшарування на малій середньозабезпечених та архіситух можновладців, корупція, беззаконня, невігластво та безкультур'я) підготувала українську спільноту до масових протестів.

Цинічна відмова межигірського любителя "батонів із чистого золота" від інтеграції до Європейського Союзу народила масові протести. Першою вийшла на вже традиційне місце зібрання киян — Майдан — молодь, студенти київських вишів та їхні однодумці.

Диктатор з Банкової та його оточення продовжували перебувати у стані самовпевненої зневаги до людей і вирішили жорстко покарати протестувальників (мова

переговорів, діалогу з народом минула влада завжди ігнорувала).

Отже, існує обов'язкова потрібність нині для України Майдану як справді народної контролюючої інституції. Стало відомо про пропозицію прем'єр-міністра А. Яценюка створити при Кабінеті міністрів Раду національної згоди. Майдан — вище над всіма гілками влади, а "при" владі — це лише ще одна зайва структура, підлегла прем'єр-міністру.

З самого початку протестувальники — найактивніша частина суспільства — не бачили у більшості нинішніх політиків провідників нації (або скажемо точніше — сумнівалися у їхній здатності протистояти межигірському диктаторові). Не може бути авторитетною для народу опозиція, котра перманентно перебуває у стані міжпартійної боротьби, конфліктів між амбітними лідерами-наполеончиками тощо. Через це межигірський "браток" фактично не мав проблем (не те що опору!) з реалізацією своїх загребущих планів щодо самозбагачення.

І що взагалі, на наше переконання, є національною трагедією — від 1991 року жодного разу лідери національно-патріотичних сил не зуміли об'єднатися заради України, її цивілізованого майбутнього. Хоча й не відставали від своїх опонентів у славолюбії та передвборних обіцянках.

Це теж зрозуміло: в економічно відсталій країні заняття політичною діяльністю та претендування на урядові посади є прямою дорогою до заможного життя. Розгорніть газети, зайдіть на Інтернетні сайти і порівняйте палаци депутатів чи урядовців-регіоналів та комуністів з хоромами "демократів" — депутатів та урядовців, котрі представляють національно-патріотичні сили — різниці жодної. Усі живуть, як кажуть, "по-панськи", розкошують... (Сказане не стосується зовсім нечисельної, на жаль, групи депутатів, урядовців, котрі справді живуть скромно).

Ось де, гадаємо, причини недовіри студентської молоді до політиків, в результаті чого юні протестувальники в трагічну ніч на 30 листопада опинилися один на один з "Беркутом" та іншими учасниками нелюдського переслідування. Лише після цих подій трагедія об'єднала протестувальників та політиків. На Майдан прийшли учасники війни в Афганістані, автомайданівці, загонами інших громадських організацій, усі ті, кому не байдужа доля України.

Програма дій на найближчий період повинна максимально зменшити соціальний контраст між незаможними українцями й олігархами та можновладцями.

Сьогодні маємо справді незалежну державу Україну, яку підтримує всеукраїнська громада й переважно більшість країн світу. Але щоб зберегти й посилити наші позиції, належить діяти зважено, але рішуче.

Загрози не зникли. Навіть якщо вдасться уникнути масштабного збройного конфлікту, Україну чекають непрості випробування. Кремль продовжує тиск на міжнародне співтовариство, безцеремонно на-

Фото Ганни Оборської

в'язуючи нам ідеї федералізації, закріплення її позаблокового статусу тощо, що є відкритим втручанням у внутрішні справи суверенної держави. І водночас Москва нагадує про якісь гарантії офіційному Києву — досить, Україна позбавила себе ядерного статусу й залишилася один на один з агресором.

Росія уважно спостерігає за розвитком подій, адекватно коригує свої плани. Очевидно, швидке розгортання наших військ на східному напрямку дало свої наслідки. Тут дії влади були правильними.

Виконувач обов'язків президента й уряд обрали варіант дій, котрий гарантував збереження життя військовослужбовців, протистояння ворогові у його спробах атакувати Україну кількісно переважаючими силами. Паралельно були здійснені послідовні й фахові рішення щодо стабілізації ситуації в південно-східних областях.

Нещодавно прем'єр-міністр А. Яценюк оприлюднив план антикризових заходів. Уважно ознайомлення з ними викликає й схвалення, але й чимало запитань.

У планах зовсім не йдеться про нинішній стан гуманітарної сфери. Попередня злочинна влада залишила нам у спадок забур'янене поле вітчизняної духовності. Без розвитку культури та освіти неможливо побудувати європейську модерну державу.

Багато питань виникло у суспільстві щодо призначень нових керівників мас-медійної галузі. На жаль, влада недооцінює роль контрольно-пропагандистської діяльності засобів масової інформації (особливо електронних). Випадкових керівників у національних телерадіокомпаніях не повинно бути.

Сьогодні в українському інформаційному просторі превалюють московські ЗМІ, друкована преса переважно іншомовна.

Що чекає національні музеї, театри, бібліотеки?

Зрозуміло, всього не охопиш. Але чому не дати позитивний сигнал щодо майбутніх оздоровлювальних кроків? Отут народний Майдан й повинен сказати своє слово, винести адекватне ситуації рішення!

Тепер повернемося до проблем стану економіки й пропозицій її порятунку.

Усі заходи повинні враховувати скромний матеріальний рівень життя більшості українців. Отже, плановане збільшення тиску на народ повинно бути мінімізоване.

Україна справді сьогодні споживає найбільше у світі енергоносіїв на один долар продукції. Тому вирішення проблеми стабільного забезпечення країни газом є першочерговим завданням. Це зрозуміло.

Нині власний видобуток газу в Україні дорівнює 20 мільярдам кубометрів. Для забезпечення населення газом для побутових потреб потрібно 17 мільярдів. Додамо 8 мільярдів кубометрів газу для потреб житлово-комунального господарства. Не вистачає ще 5 млрд кубометрів.

Проблема? Так. Проте виникає питання: "Чому, коли нинішні урядовці були в опозиції, вони різко критикували попередників за те, що використання газу власного добування йде не на користь державі, що олігархи зловживають, використовуючи корисливі схеми оплати за український газ й, зокрема, російський".

Не час боятися кардинальних рішень. Тим більше, що успішні бізнесмени України не заперечують своєї участі у подоланні кризи, а деякі з них очолили обласні державні адміністрації. У майбутньому успішні бізнесмени зможуть повернути втрачене, якщо Україна розвиватиметься, а не зупиниться на межі стагнації.

Інше питання — амністія капіталів як шлях повернення інвестицій в Україну з офшорів. Вирішення його відкриває нові можливості розвитку народногосподарського комплексу.

Прем'єр А. Яценюк стверджує, що в Україну прийшов час соціальної справедливості. Належить вітати його й побажати діяти цією дорогою до кінця.

Планується скоротити майже 24 тисячі чиновників. Відсутня конкретизація реалізації плану. У складі уряду є абсолютно зайві державні комітети, комісії, агентства... Передусім Держкомтелерадіо України. Достатньо департаменту з питань поліграфії та книгодруку, що може увійти, наприклад, до Міністерства економіки. Мають зникнути Національна експертна комісія України з питань захисту суспільної моралі, Національна Рада з питань телебачення і радіомовлення, Національне агентство з питань державної служби та ще десяток рудиментарних структур, бездіяльність яких негативно сприймається суспільством, а ще, буває, й оточена постійними публічними скандалами.

Разом із тим лише задекларований, але досі не почав діяти люстраційний комітет, не працює уповноважена уряду з питань антикорупційної політики.

Проблем маємо багато, працівників та назрілих рішень — мало.

Так що Майдан потрібний як механізм прямого впливу на владу. Його присутність у житті нової України повинна привести все наше суспільство до катарсису — очищення. Очільників держави насамперед.

«Немає трупів — немає грошей»

Віталій ПЕРЕТЯТКО,
Майдан

Телерабство. Про його існування кричать порожні скриньки Майдану. У січні та лютому, коли “великий” блакитний екран наказував підтримувати Майдан, скриньки та столи Майдану були переповнені. А що сьогодні? Сьогодні керований зацікавленими особами “великий” телевизор задіяв правило переорієнтації уваги: треба надавати допомогу армії та національній гвардії!!!

Штучне створення загрози — це хоча й тимчасовий, але надійний порятунк для влади, яка ніщо не бажає відліпати від гідності з корупційною манною. Мильну бульку загрози військового вторгнення Росії роздувають до розміру голови пересічного українця задля того, щоб у його голові, крім тієї бульки, більше нічого не крутилося. Армія стала інформаційним щитом, яким влада відгородила Майдан від народу. Влада, а точніше, лицеміри, які до неї дорвалися, голосно називають армію із Криму героями, це нахабна підміна цінностей. Революціонер-майданівець поза законом, без зброї, своїм коштом ішов проти озброєного,

всєбічно захищеного, украї агресивного ворога, а що робили нагодовані, озброєні, фінансовані роками, захищені законом армією в Криму?

Політики, яких Майдан привів до влади, знеславлюють майданівця, бо майданівець їм більше не потрібен, крім того, він становить загрозу, адже може скинути і їх. Вбивство Олександра Музичка — це нахабний виклик влади усьому народу України. Зухвало-знахобний Аваков без страху говорить на всю Україну, що ті, хто воюють зі зброєю у Києві — це зрадники, а ті, хто стоять на кордоні з Росією — це герої. Примітивна, але украї ефективна щодо телераба технологія: є герої і є зрадники — шоу вдалося, телераб крутить головою у два вибрані лицемірами боки. А злочинні угруповання суддів, прокурорів, міліціантів, митників, податківців, лікарів? *Та ну їх, то не цікаво.*

Сьогодні, як ніколи, Майдан потребує підтримки і не лише матеріальної. Тільки діючий Майдан є гарантом наших прав і свобод, боротьбу за які ми поки що програємо. Янукович втік, а система залишилася вдома. *“Я втрапила мову, — зі сльозами в очах*

говорить інтелігентна пані, — коли в середині березня до нас прийшов Женя Нішук і сказав, що Майдан своє діло вже зробив, тому треба розходитись. А ми ж стільки зусиль доклали, щоб наш Женя став міністром...”

Чому влада горлає про військову загрозу ззовні? Щоб замовчувати беззаконня всередині! Чому підвищує увагу до Криму? Щоб знизити увагу до небесної тисячі і сховати відповідальних за вбивства і каліцтва. Головний ворог українця — не за десятки кілометрів від кордону, а всередині країни. Путін узяв Крим, тому що дали. Боріться з реальним ворогом, браття і сестри.

28 березня на Майдані заможна жіночка років п'ятдесяти, звернувшись до скриньки порожньої скриньки (кілька дрібних купюр на дні — не варті виміру) з написом “допомога Майдану”, зневажливо промовила: *“Немає трупів — немає грошей. Аваков поставив Майдан раком. Так вам і треба. Не варто було зупинятись, треба було палити не лише дачі Медведчука і Симоценка і не лише дачі...”*. Трохи пізніше біля “головпоштамту Майдану” почув від схвиленої панянки, яка акуратно зрізала зі

“стенду” репліку політолога Костя Бондаренка, таке: *“Будь ласка, не дивіться телевизор, бо коли вона у ньому говорить, то люди немов втрачають розум, вона так вправно бреше, що схиляє на свій бік навіть думаючу людину”*. — Роззирнувшись, панянка продовжує тихіше: — *“Російські війська будуть на кордоні доти, доки Путін не посадить у президентське крісло свою ручну мавпу. Якщо напередодні 25 травня соціопитування покаже, що вона не бере гору, Путін буде імітувати наступ, і вибори скасує. Так буде доти, доки вона не переконає усіх, що ніхто, крім неї, не зможе зупинити Путіна і позбутися олігархів...”*

Уже закінчував статтю, коли почув про кривавий інцидент, до якого причетний боець “Правого Сектора”. Зателефонував хлопцям на Майдан (у них закінчилися дрова, а вночі буде п'ять морозу) і розпитав, як усе було насправді, бо телевизор подає інформацію вигідним для когось боком. Узявся за голову: прикро і кривдно, що майданівці дали владним лицемірам привід для бенкету, уявляю, з якою запопадливістю вони встромлять зуби в це слабке місце Майдану і як завзято забрешуть усією зграєю. Українці мої любі, благаю вас, не дозволяйте лицемірам принизити Майдан. Слава Україні!

Відкритий лист до экс-президента Польщі ЛЕХА ВАЛЕНСИ

Дорогий друже Президенте!
Ваша порада створити постійну Комісію Взаємодопомоги народів світу — це той коктейль Молотова, який без війни та зброї спинить московські танки на кордоні України не лише на кілька днів, але раз і назавжди. І то не тільки на кордоні України, а й на кордоні Прибалтики, Польщі, Угорщини, Чехословаччини: на кордонах вільної Європи.

Ці танки не рушать через кордони ні сьогодні, ні завтра. Заскочені аж он яким спалахом солідарності народів та лідерів планети на зухвалі дії Кремля московські фашисти відклали на час наступ на ластівку вільної волі на Заході Євразії — Україну. Фашисти бачать у ній свій неминучий крах як жандармів світу. Бо вільна Україна під боком у тираноправної Москви — це та чарівна фея, яка переробить напоєних шовіністичним дурманом рабів Путіна-Медведева на борців за вільну волю:

...Встане Україна
І розвіє тьму неволі —
Світ правди засвітить...
Московські фашисти зачіпали і чекають, коли спалах взаємодопомоги народів світу при бездіяльності міжнародних миротворчих організацій, як це було не раз досі, згасне і дозволить їм продовжити грабунок і беззаконня.

Марні сподівання!
Ваша порада передбачала цю надію бандитів. Постійна Комісія Взаємодопомоги народів не дасть згаснути спалаху народнього гніву.
Ваша порада — це революція у світовому співтоваристві: початок кінця потурання гітлерчукам. Це — Конституція світу XXI століття: століття без війн та людовбивства. Це — вироки світовим бандитам від вільної волі народів планети. Ваша порада — це дороговказ сучасним політикам світу. Дороговказ на успіх та перемогу.

Сьогодні Україна готується до виборів президента. Усі громадські сили від ліва до права виставили своїх кандидатів. Ітме змагання ідей за серця виборців.

Хто переможе?
Мабуть-таки, той, хто візьме на озброєння Вашу революційну ідею.
Ідею Конституції світу XXI століття.

Ця ідея глибоко людська, глибоко справедлива, глибоко перемогодійна. І то не тільки в Україні. Ця ідея буде сприяти успіхові майбутніх президентів і Польщі, і Прибалтики, і Фінляндії, і Франції, й Італії, й усіх країн Європи, зрештою, і Африки, Азії та Америки.

Два століття тому народний поет України мріяв, “Щоб усі слов'яне стали добрими братами, і синами сонця правди...”

І ця мрія потроху збувається. І то не тільки щодо слов'ян, а щодо всіх народів світу. Це братерство має гартуватися у протистоянні з тиранами та узурпаторами.

Тож нехай живуть вільні народи світу!

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

Вічна слава Невідомим Героям Небесної Сотні

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

Загиблого активіста Майдану поховали в Києві на Аскольдовій могилі. Хлопець згорів під час штурму Будинку профспілок 18 лютого. В останню путь бійця сотні громадської організації “Білий молот” провели з армійськими почестями. Від Українського дому труну, покриту національним знаменом на лафеті, яку транспортував бронетранспортер, доправили до Аскольдової могили, де під військовий салют і Гімн України відбулося поховання. Загиблого геройською смертю майданівця відспівували у церкві Миколи Чудотворця. Кого точно проводжали в останню путь, не відомо. Інформацію про загиблого досі збирають по крихтах. За 50 днів родичі так і не знайшлися. Здається, хлопець був сиротою...

Відомо, що покойного звали Святослав. У книзі присяги в Українському домі записався під псевдонімом “Боець Горана”. Пізніше дізналися: Горан — це один із сотників. Здається, служив у спецназі, як строкову службу. Вік — 25—27 років, можливо, з Кременчуга. Був одягнений у синю куртку з червоними вставками, за якими його змогли по фото опізнати. Скільки саме загинуло людей під час пожежі в Будинку профспілок, досі точно не відомо. **Ігор Дідковський**, голова Національної гвардії України:

— Буде започатковано каплицю Національної гвардії на Аскольдовій могилі. Пошануємо десятки героїв, яких ми не знайдемо, яких уже не пам'ятають по іменах... Сподіваємося, і живим буде пам'ять.

Протягнулась безсмертна нитка зв'язку між Героями Крут, похованими тут, на Аскольдовій могилі, й Героями Небесної Сотні, що віддали життя за Україну нині! Вічна Слава Героям!

Юрій ЛУЦЕНКО: «Ми покінчили з УРСР і сьогодні потребуємо нового дому»

Річниця звільнення Юрія Луценка з ув'язнення збіглася з початком вирішальної стадії президентської виборчої кампанії в Україні. Лідер громадського руху “Третя Українська республіка” свою прес-конференцію в УНІАН присвятив темі кардинального оновлення всієї системи влади, початок якій мають покласти якраз вибори 25 травня.

Петро АНТОНЕНКО

“Метою Революції Гідності 2014 року була не зміна прізвищ при владі, а зміна системи влади, — заявив Луценко. — Фактично всі ми на Майдані вирвалися з прогнилого радянського баряку Української Радянської Соціалістичної Республіки. Загибель тієї країни візуально було помітно в той момент, коли упав пам'ятник Леніну в Києві. Ми покінчили з УРСР і сьогодні потребуємо нового дому”.

Як добитися чесної міліції, прокуратури, об'єктивного суду? Як буде забезпечено міцне і фінансово гарантоване самоврядування? Як гарантуватиметься нова якість освіти і медицини? Як буде створена об'єднуюча й модерна українська культура? Як буде забезпечено конкурентну економіку з антикорупційним акцентом?

На всі ці ключові запитання Луценко хоче почути чіткі відповіді від основних кандидатів на президентську посаду. Доки не отримає їх, не зможе офіційно визначитися, якого кандидата підтримує, зазначив політик. А зараз головне — єдність громадян, єдність української влади, яка “була б важливою відповіддю на плани Путіна щодо дезорганізації Української Держави”.

Нова Україна постане не лише з виборів Президента, це і парламентські вибори, адже ми житимемо в парламентсько-пре-

зидентській республіці. Тому реформатування Верховної Ради є надзвичайно важливим. “Я не вірю в ефективну реформаторську діяльність нинішнього парламенту, більшість якого зіпсована на основі страху та користі”. Ця Верховна Рада, підкреслив політик, має бути розпущена, а перевибори парламенту повинні відбуватися не пізніше осені.

Та найважливішим документом перезаснування України має бути нова Конституція як новий суспільний договір між суспільством і владою. Луценко закликав усіх політиків облишити сподівання на переписування старого та поштованого Основного Закону, а зорганізувати роботу професіоналів, у жодному разі не партійців, над текстом нової Конституції.

Важливе місце в побудові нової України Юрій Луценко відвів політичній структурі суспільства, притому в європейському варіанті, а не карикатурному, як це є зараз. Діагноз нинішнього стану був доволі суворий: “Україна не має жодної ідеологічної партії, яка б відповідала завданням нової країни. ...Тому реформа однієї з існуючих партій або створення нової політичної сили є визначальним і життєво необхідним завданням. І це процес, у якому я братиму участь”.

Чудовий підхід, але перед початком оновлення варто проаналізувати минулі помилки. У нашій недавній історії менш як за

десятиліття провалилися вже дві спроби об'єднання національних, державницьких сил. Перша була одразу після Помаранчевої революції, коли 10 партій Блоку “Наша Україна”, переможця президентських виборів, так і не змогли об'єднатися. І це за рік до перших після революції парламентських виборів, які зовсім не випадково сили Майдану тоді програли.

Друга спроба була під час позачергових парламентських виборів 2007 року. Навчений поразкою, на них пішов блок 9-ти партій із промовистою назвою “Наша Україна — Народна Самооборона”. Окрім партії Майдану, в назві блоку фігурувала й партія Юрія Луценка — “Народна Самооборона”. А сам політик ішов першим номером виборчого списку блоку. Попри обіцянки лідерів усіх 9-ти партій блоку після виборів об'єднатися в одну потужну демократичну, державницьку силу, це так і залишилося невиконаною обіцянкою, під яку мільйони виборців і голосували. Звичайно, Луценко був лідером лише однієї з тих 9-ти партій. Вину з ним мають розділити лідери й інших партій, серед яких були і давні націонал-демократичні сили. Другий провал цього об'єднання, вкупі з чварами з Блоком Юлії Тимошенко, мав ще тяжчі наслідки: встановлення режиму регіоналів.

На чергові помилки демократичні, державницькі сили просто вже не мають права.

Важливі українські уроки

Володимир ФЕРЕНЦ,
м. Івано-Франківськ

За всіма ознаками українцям ще зарано робити висновки із ситуації, що склалася. По-перше, ми ще не пережили всього, уготованого нам долею у цьому році. По-друге, нам не до аналітики, коли необхідно захищатися власними силами, не сподіваючись на щасливий випадок чи обіцяну дружбу народів. Нам доведеться ще пережити вибори і витримати наполегливі спроби реформувати державу на догоду світові. Президент для народу, за всіма ознаками, обрати не вдасться. До того ж за чинною Конституцією посада президента вже не головна і не відповідає народному образіві лідера нації. Тому не варто перейматися виборами, обираючи кращого з гірших і вважаючи не розкручених кандидатів від українців технічними. Уряд з парламентом саме зараз творять закони для виживання держави і нам важливо не проспати інтерес виживання народу. Політичні ігри на пару з багатою і владною верхівкою нам не виграти. Головне — не програти власний інтерес в азарті спалювання нервів за чи проти кандидата. Із власним замороженим прожитковим мінімумом і накинута боргом за багатих, нам важливо крім негативів відчувати і синхронні позитиви. Без відчутних позитивів перспектива затягувати паски може виявитися для багатьох пожитковою. Така небезпека є, бо уряд досі не запропонував народові план пристосування економіки до потреб народу. Рятують економіку таку як є, пристосовану для надшвидкого множення олігархів. На жаль, тут не допоможе ні боротьба з корупцією, ні економію коштом бідних. Та навіть якщо б знайшовся якийсь український Бальцеревич, момент давно упущено. Неможливо докорінно змінити переддефолтну, вимучену військовими вторгненнями економіку держави, яка вже пов'язана численними світовими табу. Перебудова є дуже коштовним проектом, а за позичені у світу гроші нам не дадуть її зробити так, як хочемо ми. Щоб серйозно думати про Євросоюз, треба вимолити у світу не допомогу, а хоча б передишку для накопичення конкурентного потенціалу і трохи толерантності до запровадження тимчасового неринкового режиму націократії чи хоча б чогось на взірць НЕРУ. Потрібен час спокою і свободи для реанімації власного інвестора в особі українського народу. Держава без активної дії народу змінити систему неспроможна, бо перебуває у міцному полоні дивного, відчуженого від нації олігархату, який досі не запропонував суспільству життєвої стратегії розвитку держави. Причина зрозуміла — багаті не допоможуть бідним — навіщо платити, коли можуть не платити, маючи силу затягувати паски на решті суспільства. Уряд робить позикки і голосно закликає інвесторів, чомусь не вважаючи головним інвестором економіки народ. Так було і є досі. Народові можна платити менше, щоб він тихо згинув як інвестор, але вижив як годувальник чужих інвесторів і своєї мега-бюрократії, готової вічно боротися з корупцією, кризою і бідністю за гроші бідняків.

На Майдані народ реально прагнув зміни системи, маючи на

увазі справедливий порядок стосунків між працевдавцями і працівниками, передовсім у платі за роботу і захисті свого ринку праці й ринку споживання. Якщо власник не може платити європейську платню при європейській вартості прожитку робітника — хай банкрутує, а не заробляє черговий мільярд! Хай продає свій бізнес державі або чесному заїжджому підприємцю! Не можна безконечно дурияти бідний народ, закликаючи інвесторів на умовах існуючого порядку обкрадання працюючих людей. Це все одно, що закликали конкістадорів пастися в країні-колонії чи просити золотошукачів світу на дароме золото української землі. На відміну від домінуючого у світі пріоритету грошей, золотим пріоритетом для кожного з нас є не гроші, а якість життя та ще гідність. Усе інше не має значення і проблема корупції, державного боргу та зайнятості з сотнями інших клопотів — це відповідальність влади, яка покликана працювати для народу. Без голосної і твердої вимоги народу справедливості й пошани гідності сама себе система влади і система економіки не реформує. У кращому випадку ми одержимо майже ПР-івське “пакращання” зі скидкою на ще гірші умови. Система багатих влади — не унтер-офіцерська вдова і тому не стане шмагати себе реформами ціною втрати прибутків. Важко сказати, чи взагалі можливо реформувати українську систему влади. Швидше за все це станеться без втручання держави, еволюційно, як помруть від старості останні комсомольці-олігархи.

Отже, пора нам подумати про себе, громадяни! Бо ми — держава, і без нас територія просто піде з молотка голодним акулам споживацького світу. Ми не маємо ще двадцять років форі часу на очікування, сумніви і самообман. Кожному з нас потрібно робити правильні висновки і діяти. Найгірше, що ми можемо собі зробити — це шукати винних поміж себе і розумнішати заднім числом, чи сподіватися на історичну живучість нації. Сучасний розвиток людства давно відбувається інакше, під впливом не знаних у ХХ столітті інформаційних воєн, за якими неземна жада порождж, голодних грошей і вселенська манія контролювати геть усе життя людини. Нам здавалося, що глобалізм десь там далеко на заході, а російський шовінізм у Москві, і що головне — вижити, а потім модель здобуде для себе кращий лад. Тепер ми відчували все сповна — інформаційну війну зі сходу і звідусіль, зубожіння і слабкість держави на власному досвіді, агресію на практиці. Чому це сталося із нами?

Висновок перший — ми ідеальна жертва світу чи просто зазомбовані комуністичною російською імперією люди, які виявилися занадто відкритими, беззахисними, легковірними, ширими і справедливими мешканцями казково багатій землі України. Не треба себе тішити — ми справді є ідеальною жертвою для світу. Достатньо визнати цей факт, бо пояснювати чому — довго та й дещо запізно. Чужий світ, схоже, вже давно прилаштувався користати з нашої одвічної слабкості. Тому ми повинні стати сильними власним розумом, не слухаючи поради тих, які звикли холодно співчувати жертві.

Висновок другий — повернути собі власний інформаційний

Фото Ганни Оборської

На Майдані сьогодні торгують...

простір і бути на ньому господарем, інакше світ не чутиме нашої правди, а відтак не дозволить нам жити власним життям і власною самобутньою демократією. Зовсім недавно ми ледь не стали жертвою інформаційної війни, і світ трафаретно повівся б із нами як із пропащою державою у руках закатників-терористів. На цей момент ми могли б пережити російсько-світову антитерористичну, миротворчу операцію. Щого не сталося лише завдяки корпоративній у глобалізованій частині олігархів, яка приватизувала український інформаційний простір. Саме ця інформаційно-фінансова потуга забезпечила поширення української правди, спонукала світ підтримати Майдан і нову владу із суто прагматичного мотиву — заради спокою власних грошей і персон на вподобаній ними території. На цей раз українців перестали називати поганими “бандерівцями” і почали називати хорошими “бандерівцями”, злякавшись копняка російського чобота. Наразі це спрацювало, але до часу. Потім “бандерівці-українці” знову пропагандивно подаватимуться світові як нетолерантні екстремісти зі всіляким доважком і вселенська боротьба з українським націоналізмом в Україні триватиме. Чому? Бо абсорбени багаті території завжди заважають любителям надшвидкого збагачення. Вони довірливі, але люблять свою батьківщину і здатні знову і знову виходити на Майдан, не бажаючи бути бідними рабами рабської економіки чи політики.

Третій висновок — громадяни-українці не мають права спати у своїй державі, мімікруючи під байдужого російськомовного хохла. Цей найголовніший висновок належить зробити передовсім етнічним українцям, які становлять переважачу більшість населення і повинні відчутти адекватну вагу відповідальності за державу. Від того, чи ця більшість буде активною і відповідальною, залежить єдність гуманітарного начала сильної держави, а відтак якість життя суспільства, а відтак нерішучість етнічних українців в утвердженні українських гуманітарних підвалин держави ми допустили роздвоєння державної ідентичності на псевдоросійську і бідно-українську. Це породило аналогічну політику, олігархічно-конкістадорську економічну систему і

вкрай ослабило державу аж до спокуси агресії та спроб розчленування-федералізації. Саме ця обставина гранично ослабила державу і віддала її на поталу жадібної і байдужої до всього українського олігархії. Саме вакуум державницької активності етнічних українців допустив заміщення порожнечі агентами чужого впливу типу “Русській мір” тощо. Хоч як прикро нам визнавати — військова агресія Росії є спровокованою недопустимою слабкістю українського суспільства. Спрацював непереборний халпальний рефлекс історичної імперії. До речі, про це нагадав нам “дружній” диктатор Білорусі Лукашенко. Це урок, якого достатньо, щоб уся українська громада, розсудливі громадяни власною публічною громадянською позицією і життям відновили сильну унітарну державність, побудовану на єдиному українському гуманітарному підґрунті. Чому на єдиному українському? Тому що ми пережили досвід страшної кризи держави-жертви, в якій боролись-конкували два центри творення держави — український і совко-російський. Від боротьби в собі ми багато втратили економічно, територіально і заплатили людські жертви, не сподіваючись на краще принаймні цього року. Отже, в підсумку єдиний урок для етнічних українців — делегувати з власного середовища і підтримувати тільки переконаних носіїв ідеї держави на єдиній українській гуманітарній основі. Економіка і бюрократія є похідними. Тільки така держава здатна захищатися і захищати інтереси громадянина, що ми бачимо на взірцях таких європейських держав як Франція, Німеччина, Польща... Усілякі поширювані зараз ідеї федералізації та двох державних мов чи так званої полідентичності України насправді намагаються підмінити ідею держави для послуг громадян розмовами про свободу людської самобутності. А це різні речі: як життя особисте-родинне і життя всього суспільства, в якому добровільно приймається принцип єдності у мові, культурі, вірі у добру мету нації. Ми ж розділяємо свободу життя в колі родини і певне самообмеження там, де ми заробляємо на прожиток сім'ї! Той, хто в робочий колектив громадянського суспільства приносить домашні проблеми і правила етносу, не-

рідко залишається без заробітку. Нами граються, протиставляючи абсолютно різні поняття, що існують незалежно і не перетинаються. Результат — загальне зубожіння і проблеми.

Суть сучасної технології інформаційної війни полягає якраз у намаганні перемішати в нестерпній мішанині інтереси суспільства, держави, етносів і людей, байдужих до будь-яких вартостей, щоб потім протиставити інтереси і маніпулювати думкою громадян. Теле-радіо-слухача ошелешують і змушують гуманітарно деградувати, споживаючи нестерпний і чужий інформаційний продукт, обирати владу з чужого голосу. Розумників спокують вищими технологіями-ілюзіями соцмереж, часово обкрадаючи активне життя в громаді. Четвертий висновок — ми повинні мати спосіб протистояти інформаційній атаці світу щодня і щогодини. Інколи нам здається, що проти цього неможливо боротися, що неможливо змінити догоровартісну політичну систему олігархів, не маючи грошей на партії. Ті ж джерела інформації переконують нас у тому, що перемогти будь-якого агресора України неможливо. Це чужа пропаганда і вимикається вона дуже просто. У кожному з нас повинен спрацювати Принцип Кобиля На Водопої. Відомо, що привести кобилу до водопою можна, але змусити її пити насильно неможливо. Ми повинні мати у голові власний, особистий центр сприйняття інформації і поважати себе саме за це. Друге, а може, й перше — кобила ніколи не бажає стати вислюком, то навіщо українцеві уподібнюватись росіянинові чи ще комусь, знаючи, що інші за це його не поважають? Обираймо у владу з української родини, бо вітці, які обирають вожака з козлів, часто закінчують на живодерні! Кажуть, що немає “розкручених” лідерів із небагатих українців. На це є рада — не вірити купованим рейтингам-намовам і нарешті припинити затоптувати своїх ослаблених чи поганих вожаків! Тільки слабкі затоптують собі подібних. За великого бажання ми можемо зробити президентом будь-кого з уже зареєстрованих кандидатів, ми здатні повернути український голос і сенс державі. Нас переважне число і такою ж повинна бути наша відповідальність.

Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ, виконавчий директор Ліги українських меценатів, голова Координаційної ради Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика

Політична епітафія Дмитрові Табачнику, або Наш караван не зупинити

Я знав, що коли закінчиться час Табачникового міністерування над українською освітою, багатом українським людям просвітліє в очах. Один із найбільших україноненависників, дешевий клоун і казнокрад (за визначенням його колеги по Партії регіонів Бориса Колесникова), послідовно проводив кремлівську політику за знищення бодай натяжка на національну освіту і національне виховання. При ньому Міносвіти швидко перетворилося на міністерство боротьби з самим українським духом. Стільки прекрасних ректорів було усунуто зі своїх посад, стільки серйозних підручників було репресовано, стільки зловорожого України було постульовано в підручниках та методичних посібниках. Настав час розпочати деталізацію всієї нашої гуманітарної сфери. Зрештою, багато що можна сказати в політичній епітафії Дмитрові Табачнику, що, сподіваюся, як політична маріонетка Путіна й патріарха Кірілла, нарешті почив у Бозі. Олімпі владі, певніться, вже йому не взяти. Лишається тягти на собі хрест політичного лузера та втішатися спогадами про колишню буцімто всеможливість.

Я неоднораз писав, як Табачник зі своїми клеветами “закопували” конкурс з української мови ім. П. Яцика. Не вийшло йому вгробити наш націєтворчий проект, то тужився змаргіналізувати й дискредитувати його. Такого не вийшло, бо конкурс — давно вже бренд. Він однаково і престижний, і популярний, і дорогий усім тим, хто вже “пройшов” крізь нього (а це — мільйон

ні школярів та студентів), дорогий учителям — його незмінним волонтерам, дорогий батькам тисяч тих дітей, які одержували премії як переможці й призери мовного марафону. Конкурс пройшов крізь табачникові редути, як караван крізь собачий гавкіт.

Організатори конкурсу певнилися переконаністю: ніякі табачники його не знищать. Українська патріотична громадськість, чия потужну підтримку ми весь час відчуваємо, цього не допустить. Так воно й сталося — тільки-но Табачник і К° взялися, послуговуючись елементарною брехнею, пояснювати, чому вони перекреслюють мовний турнір, як з усіх усюд України й зі світової української діаспори залунали обурені голоси. Скандал наростав — і табачники відступили.

Як альтернативу конкурсу імені П. Яцика очільник Міносвіти висунув конкурс імені Шевченка (хоч правильніше його було б назвати конкурсом імені Табачника), в якому безнадійно розмито національно-патріотичну специфіку нашого турніру. Якщо в нас ідеться про піднесення самого соціального престижу державної мови в Українській державі, то в нього йдеться про мови нацменшин, про їхні літератури і шось там скоромовкою, “на підверстку” — про українську мову. За тим конкурсом був величезний адмінресурс, але чи ви чули шось про нього? Мовлячи відомими словами Марка Твена, він скорше мертвий, аніж живий.

Мені — як людині активно

причетній до конкурсу імені Яцика — трохи незручно на цьому вкотре наголошувати, але мушу це зробити знову, щоб внести, як мовиться, ясність у суть питання. Колишній очільник Міносвіти, підводячи базу під свої репресії проти конкурсу імені Яцика, веломовно розводився про те, що, мовлячки, у міністерства грошей не вистачає на нього, а тому воно мусить відмовитися від конкурсу. Коротко й зрозуміло. Але, як писав Шевченко, “Брешеш, людоморе!”. Високопоставлений функціонер Міносвіти, як картярний шулер, просто дурив громадськість, бо ж аніколи за всі чотирнадцять років існування мовного марафону освітянське відомство не витратило на нього жодної “живої” копійки. Усе це кошти меценатів. Якби я тут узявся перелічувати всі їхні імена, треба було б готувати спеціальний випуск газети. Тому назву тільки найголовніших. Це передовсім головний меценат турніру — ПрАТ “Фармацевтична фірма “Дарниця”, де голова Наглядової ради підприємства — президент Ліги українських меценатів Володимир Загорій. Внезок цього мецената у преміальний фонд конкурсу вже давно пішов ліком на мільйони гривень. Прикметно, що важливий національний проект нашого конкурсу фінансово підтримує національний виробник. І тут найперше слід назвати ПАТ “Оболонь” (президент — Олександр Слободян) та ПрАТ “Ексімед” (генеральний директор — Олександр Огороднійчук).

Ось уже кілька років дуже від-

чутно підтримує наш проект Юлія Тимошенко. Навіть коли служки Віктора Януковича у судівських мантиях запроторили її у в’язницю, премії Юлії Тимошенко на сцені столичного театру імені Івана Франка вручала її донька Євгенія. Нинішнього травня свої премії вчителям і студентам Юлія Тимошенко вручатиме особисто. Свої премії для наших переможців виплачують народні депутати Юрій Дерев’яно, Володимир Бондаренко, Ірина Фаріон, Лілія Гриневич, Богдан Бенюк, Олександр Сич, Олег Тягнибок, Микола Томенко, Борис Тарасюк. Свою премію заснувала відома журналістка й видавець Наталя Охмакевич.

З перших кроків нас послідовно підтримує українська діаспора. В різних куточках України є лауреати премії Союзу українок Австралії (голова — Галина Касіян, секретар — Валентина Домазар), Крайової Управи Братства ветеранів Української дивізії “Галичина” в Австралії (голова — Теодозій Андрушко) та Фундація Українознавчих Студій в Австралії. В Австралії ж маємо і постійного мецената нашого турніру Леся Ткач, знану в літературі як Леся Богуславець. Постійно з нами і колективний член Ліги українських меценатів — Фундація імені Івана Багряного зі США (її президент — Галина Воскобійник, скарбник — Олексій Коновал). Володарі премії цієї авторитетної Фундації також є в усіх регіонах України. Усі чотирнадцять конкурсів підтримував (і вже передав пожертву на п’ятнадцятий) наш добрий друг із Торонто Лео-

нід Лішина. У цьому ж канадському місті, де я часто бував, живуть мої друзі: Роман Колісник, Ліда Палій, Ілля Яремчук, Микола Латишко, Василь Мойсяк, Андрій Коморовський, Олександр Харченко, Степан Горлач, Василь Славич, Ігор Мірецький, Василь Чупринда, Євген Бочан, які не можуть не підтримувати наш патріотичний марафон.

За кожної такої нагоди ми дякуємо Опікунській раді конкурсу, в якій є академіки Ярослав Яцків і Василь Кремень, голова “Просвіти” Павло Мовчан, голова НСПУ Віктор Баранов (обидва мають у турнірі свої премії), головні редактори “Слова Просвіти” Любов Голота (вона також установила свою премію) і “Літературної України” Сергій Козак. Громадська підтримка нашої справи — це дуже важливо. Вона допомагала нам вистояти в ту негодю, яка запанувала на освітянських обрях тоді, коли звідусюди, мов таргани, повиповзали табачникові клевети й почали нас та нашу українську справу “мочити”.

Я вірю: розпочнеться XV-й конкурс. Далі буде XVI-й. І XX-й. І XXX-й. І ще багато буде їх навіть і тоді, коли ситуація з державною мовою в Україні нормалізується. А наш конкурс так і залишиться просто прекрасним ритуалом зв’язання юних у любові до української мови.

Усе це, звичайно ж, буде. Гарантія всього того — те, що наш караван, незважаючи ні на що, йде своїм шляхом. І його ніколи нікому не зупинити.

У день народження Олеса Гончара, 3 квітня, в приміщенні Національної спілки письменників України відбулося вручення літературної премії імені Олеса Гончара, засновники якої Міністерство культури України і НСПУ.

Збережімо собори наших душ

Надія КИР’ЯН
Фото Миколи ЦИМБАЛЮКА

Дійство розпочав голова НСПУ Віктор Баранов, який повідомив, що цей захід став традиційним на вшанування пам’яті Олеса Гончара та відзначення кращих творів українських письменників.

Відповідальний секретар з присудження державної літературно-мистецької премії імені Олеса Гончара письменник Василь Неволов поінформував, що цього року на премію було подано сім робіт: соціальний роман Олександра Бакуменка про життя підлітків “Король ринкової вулиці” (цей твір журі рекомендувало на здобуття премії ім. Лесі Українки, яку присуджують за твори для дітей та юнацтва); документальний роман відомого письменника з Хмельницького Василя Горбатюка “Ще настане пора”; монографія Наталі Єрмакової “Березільська культура, яка подала в процесі реформування українського театру Лесем Кур-

басом”; поезії Станіслава Конака з Одеси “Ішла і озирнулася душа”; робота Володимира Мельниченка “Богдан Ступка. Біографія”; книжка оповідань і новел львівського письменника Василя Стефака “Примови проти темряви”.

Усі представлені книжки високого мистецького рівня, варті нагороди, але журі одностайно вирішило присудити премію Вадимові Пепі. Про його книжку розповів голова журі, доктор філологічних наук, професор Петро Кононенко: “Обговоривши всі достойні представлення, члени журі: Василь Неволов, Віктор Баранов, Ярема Гоян, Любов Голота, Юрій Мушкетик — одностайно зійшлися на тому, що найбільше заслуговує на премію книжка історико-культурологічних нарисів Вадима Пепи “Пам’ять української душі”. Вадим Іванович показав, що його душа несе в своїй пам’яті ті глибини, які сягають тисячоліття: про нашу історію, про наших видатних людей, нашу пісню”.

Нагороду Вадимові Пепі вручив директор Департаменту у справах релігій і національностей Міністерства культури України

Володимир Юшкевич, який зазначив, що премія імені великого українця-державника заслуговує державної підтримки.

Вадим Пепу подякував за високу нагороду.

Серце квітне трояндою

Петро ПЕРЕБИЙНІС, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка

Як завжди, разом із державною вручається й недержавна Міжнародна українсько-німецька премія імені Олеса Гончара.

Мені як співголови журі доводиться першому читати твори молодих. Не так просто визначи-

ти найкращого. Всі ж вони — як рідні діти. Та коли серед маси книжок і рукописів зблисне живий діамант — сива душа молодіє від радості. Перед тобою — світла поезія про земне і небесне. Про веселого молочника, який “оперним голосом” будить ранкове місто, про високі балкони, які стають театральними ложами. Отаке диво сотворила Євгенія Люба з Полтави у своїй збірці поезій “Місто паломників”.

Істинно поетичну прозу дарує нам Оксана Харун з Івано-Франківська. Її новели-гіпотези вражають неприборканим буйством фантазії. Цілком новий стиль історичного жанру виявляє у повісті-легенді “Ключі до коріння” Катерина Красножон із селища Вишневого на Київщині.

Талановита журналістка Сніжана Божок із Корюківки на Чернігівщині у збірці “Обпалені пелюстки” сміливо виступає на захист знедолених сіл, занедбаних і забутих пам’яток історії і культури. Цю вразливу душу глибоко ранять “чорні хрестики” зниклих сіл на згорьованій мапі рідного краю.

А скільки талантів виростив на зросійшеній землі альманах “Соняшник”, який видають ентузіасти Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Саме за підтримку творчої зміни ми вручили міжнародну премію імені Олеса Гончара головному редакторові альманаху, професору Валентині Галичу.

З нашим журі тісно співпрацює Всеукраїнський фонд відтворення видатних пам’яток історико-архітектурної спадщини імені Олеса Гончара, який очолює нашадок славного роду каменярів Роланд Франко. Разом із німецькими меценатами фонд відзначив своєю премією широго, проникливого лірика з Полтави Олександра Пушка за збірку поезій “Етіологія душі”.

Нових лауреатів гаряче вітали голова Національної спілки письменників України Віктор Баранов, Герой України Дмитро Павличко, академік Петро Кононенко, професор Анатолій Ткаченко, відомі митці, лауреати Національної премії імені Шевченка Наталя Сумська та Анатолій Хостікоєв.

Наш девіз «Бог і Україна»

Василь ОЛЕКСЮК, голова Стебницького міського об'єднання “Просвіти” ім. Т. Г. Шевченка

Народ Галичини, у XIII ст. окупований Польщею і Литвою, терпів тяжкі соціальні й національні утиски, які не припинялися і тоді, коли після II розбору Польщі 1772 р. Галичина потрапила під окупацію Австро-Угорської імперії.

Політичні події почали розвиватися не на нашу користь. Влада в Галичині перейшла до рук Сейму, де більшість поляки, які проводили шовіністичну політику щодо українського населення. Урядова мова і мова шкільництва була польська та німецька. 1848 року в Австрії настала “весна народів”, за якою народам імперії були надані певні конституційні права. З цього скористалися українці: того ж року вони створили у Львові “Головну Руську Раду”. Та австрійський уряд почав повертатися до абсолютизму. Українська інтелігенція почала сумніватися в самостійницькій ідеї 15-мільйонного українського народу. Почало поширюватися москвофільство, що орієнтувало на “соединеніє” з “братнім” московським народом. Це використали наші вороги, поляки, прирівнявши українців-москвофілів до зрадників австрійського уряду. Проти москвофільського табору виступив гурток інтелігентів, що вірив у самостійність українського народу та в оперті на широкі народні маси вирішив підтримувати в народі прагнення до самостійного культурного життя, за допомогою просвіти торуючи шлях до повного політичного визволення народу. Від о. Степана Качали, університетської молоді та професури поширилася ідея заснувати у Львові Товариство “Просвіта”. Вони вважали, що єдиним порятунком для відродження і політично-

го дозрівання народу може бути загальна народна просвіта.

8 грудня 1868 року Підготовчий комітет, який очолював проф. Анатолій Вахнянин, скликав загальні збори, на яких заснував Товариство “Просвіта”. До керівного відділу органу Товариства обрали професорів гімназії: Анатолія Вахнянина, Юліана Романчука, Омеляна Партицького, Олексія Борховського та учителів семінарії і урядників Корнила Сушкевича, Михайла Коссака, студентів Андрія Сучинського та Олексія Огоновського і письменника Корнила Устияновича.

Цікавою і актуальною нині була промова студента А. Сучинського на зборах: “Кожний нарід, що хоче добитися самостійності, мусить передусім дбати про те, щоби нижчі верстви суспільності — народні маси піднести до тої степені просвіти, щоби ця народна маса почула себе членом національного організму і узнала потребу існування нації”.

Першим головою “Просвіти” обрано Анатолія Вахнянина — професора і композитора. Створення Товариства щиро вітали українські, чеські та словацькі народовські організації. Тільки москвофільська газета “Слово” назвала створення “Просвіти” польською інтригою.

“Просвіта” стала науково-просвітницькою організацією, яка друкувала книжки, займалася поширенням економічних знань, боротьбою з пияцтвом і аморальністю народу, організувала кооперативи, каси взаємодопомоги, громадські комори, курси ведення господарки тощо.

Товариство “Просвіта” поширилося на Закарпаття, Буковину та Східну Україну. “Просвіта” видавала шкільні підручники, вводила викладання українською мовою (до цього викладали винятково польською та німецькою).

Гурток “Рідна школа” при читальні “Просвіти”. 1932 р.

Повага до “Просвіти” особливо зростає, коли до її роботи долучається віддане національній справі духовенство, професори українських гімназій, а особливо коли її членами стають такі визначні діячі, як Осип Федькович, що був редактором просвітницького видавництва, Іван Франко, який активно співпрацював з “Просвітою”, Митрополит Андрей Шептицький, що віддав “Просвіті” свої землі й забудови в с. Миловані Товмацького повіту на Івано-Франківщині (там пізніше заснували першу українську сільськогосподарську школу), громадський діяч А. Малецький з Угерців коло Рудок, що відписав “Просвіті” свій маєток, де теж було відкрито першу українську школу жіночого сільського господарства. Голос “Просвіти” був голосом українського народу Галичини, та й не тільки. “Просвіта” поширювалася і на східну Наддніпрянську Україну, незважаючи на те, що російський царизм жорстоко переслідував українофільство, заборонив книгодрукування,

поширення українських книжок і вживання української мови. Структура “Просвіти” складалася із трьох ступенів: головна управа — у Львові, філії в повітових містах і містечках і читальні в селах. “Просвіта” ще до I Світової війни стала осередком господарського знання і поступу нашого народу. Праця “Просвіти” у сфері освіти і знання має загальнонаціональний характер. Історія “Просвіти” — це культурний і суспільний розвиток Галичини, що стала П’ємонтою у розвитку української національної думки наприкінці XIX століття.

Тому не дивно, що всі окупанти — москалі, румуни, мадяри, поляки, німці насамперед нищили “Просвіту”. I Світова війна 1914—20 рр. зовсім припинила діяльність Товариства, але не вбила живого духу народу. I коли Україна за сприяння Антанти знову була розділена, Галичина окупована Польщею, “Просвіта” зі ще більшою силою розгортає свою діяльність. Відновлюється робота філій і читалень, друкуються книжки і часописи, організуються гуртки самоосвіти, співочі, драматичні гуртки та ін. Уже наприкінці 1938 р. в Галичині було 3208 читалень, 84 філії, понад дві тисячі театральних гуртків, 1105 хорів, 104 оркестри. Бібліотеки читалень нараховували понад 600000 книжок. За рік поставили понад 28000 вистав, 8600 концертів, організували 14500 різних свят. Польська влада забороняла та обмежувала діяльність “Просвіти”, арештовувала її діяльних членів, засилала їх у Березу Каргузьку, але духу Товариства знищити не змогла. З приходом Сталіна 1939 року “Просвіту” цілковито знищили, майно розграбували, а діячів, що потрапили до НКВС, розстріляли чи вивезли до Сибіру. Більшість просвітян, що уникли арешту, пішли в під-

пілля і стали в лави борців ОУН. Серед них Дм. Грицай, Дм. Маївський, Ф. Онацький, Анна Дидик, Галина Гордасевич, Стефанія Вітрух і тисячі інших патріотів України. Багато просвітян активно допомагали українському підпіллю, працюючи зв’язковими і станичними, збирачами продуктів, постачальниками ліків і зброї повстанцям.

Просвітяни записували і поширювали партизанські пісні, які збереглися до наших днів, розповсюджували листівки та літератури, що видавало в підпіллі бюро інформації УГВР. Коли ж червона “імперія зла” почала тріщати, ті з просвітян, що залишилися живими, та їхні діти й онуки взялися за відродження “Просвіти”.

Широкердна подяка членам “Просвіти”, які в страшні для України часи не жаліли своїх сил, здоров’я, навіть життя і стали на прю зі страшною сатанинсько-більшовицькою імперією за Україну, за її волю. Серед них були патріотично-герої м. Стебника.

Це Іван Івасівка — активний член читальні “Просвіти”, член ОУН, багаторічний в’язень польського концтабору Береза Каргузька, відважний боївкар УПА, що загинув як герой.

Володимир Винницький — Бенедьо — член районного проводу, заступник сотника УПА, підірвався у крівці.

Василь Ковбасюк, родом із с. Орова, багаторічний голова читальні “Просвіти”, член ОУН, в’язень більшовицьких тюрем і Гулагу та багато інших. Марія Винницька з родини Івасівки — активна учасниця співочого і театрального гуртка при читальні “Просвіти” в Стебнику. Це вона зі своїм братом Іваном і чоловіком Володимиром пішла в УПА і стала жінкою-легендою. Марія була безстрашною розвідницею на теренах

Учасники просвітянського хору в Стебнику. 1932 р.

Прикарпаття. Вона доглядала хворих і поранених бійців УПА. А коли червоний кат заразив тифом джерела Карпат, Марія, доглядаючи хлопців, хворих на тиф, заразилася і ледве вижила. Тяжко перенесла втрату чоловіка і брата. У тяжких умовах підпілля народила і виховала сина Богдана і дивом вижила та дожила до наших днів. Цю скромну героїчну жінку повинні знати всі ми, допомагати їй.

Наш Стебник із давніх-давен славився соляними джерелами, з ропи яких варили і кухонну сіль. Цей промисел широко культивувався ще в часи Київської Русі. Наприкінці XVIII — на початку XIX ст. до соляних і нафтових земель Прикарпаття потягнулися підприємці з Польщі, Франції, Німеччини, Англії та інших країн. Вони за безцінь купували в селян Борислава, Трускавця, Стебника землі, на яких закладали свої копальні, солеварні, фабрики, безжалісно визискували місцеве населення. У Стебнику ще наприкінці XVIII ст. німецькі підприємці збудували солеварну фабрику, першу на території України, яка в стадії цілковитої руїни зберігається до сьогодні.

На початку XIX ст. на Дрогобищині зароджується рух українського відродження під егідою “Головної Руської Ради” у Львові. На жаль, цей рух не витримав спротиву австрійсько-польського тиску і піддався впливу великодержавної Росії. Так виникло московфільство.

У Стебнику було багато прихильників цієї течії. 1889 року о. Хиляк і Михайло Івасівка заснували московфільську читальню Общества ім. Качковського. За польської окупації Стебник опинився в руках польської влади, яка заслала сюди своїх колоністів, узяла в свої руки копальні, солеварню. Поляки зорганізували в Стебнику польське військово-терористичне товариство “Стшельци”, “Кулко Рольніче”, через які проводили колонізацію населення. Брак своєї інтелігенції, проле-

таризація українського населення і впливи чужинців приглушували національну свідомість стебничан. Це використала комуністична пропаганда. У Стебнику виникає крім московфільської читальні, польських шовіністичних організацій і комуністичне ядро “Звонзек гурнічи”, з якого потім зародилася Комуністична партія Західної України.

У таких тяжких умовах відбувалося національне відродження в Стебнику. Та коли 1920 року в Стебник на парохію приїхав о. Петро Мекелита, справи національного відродження змінилися. Отець Мекелита був не тільки душпастирем-патріотом, а й батьком і опікуном громади. З ініціативи о. декана П. Мекелити розпочато будову нової мурованої церкви Різдва Пресвятої Богородиці. До цього будівництва о. Мекелита запросив найкращого в Галичині архітектора п. Є. Наконечного зі Львова, який і склав проект церкви. Розпочалося будівництво Народного Дому “Просвіти”. Головою Товариства обрали о. Мекелиту, заступником інженера Валюха, секретарем Юрія Ониська, касирами Осипа Олексина і Михайла Лупака, а роботою на будівництві керував п. А. Петрів із Трускавця. Завдяки невтомній праці отця-декана Петра Мекелити збудували будинок читальні “Просвіти”, а завершити будівництво церкви повністю не вдалося.

Він закладає український кооператив “Єдність”, протиалкогольне товариство “Відродження”, створює Товариство “Рідна школа”. У 1922—1923 рр. при цьому Товаристві засновує приватну гімназію, хор, дитячий садок і Союз Українок. Підноситься національний дух, населення горнеться до просвітницької діяльності. 1930 року засновано товариство “Сокіл”, керівник Степан Онисько. 1939 р. прийшли московські “визволителі” і знищили майно “Просвіти”. Коли ж 1944-го “визволили” нас удруге, заарештували всіх провідників “Просвіти”, зокрема й отця Петра Меке-

литу, який загинув мученицькою смертю в застінках Львівського КДБ, куди його запроторили за відмову закликати священників деканату перейти на православ'я. “Просвіта” потурбувалася про увічнення пам'яті патріота, першого голови читальні “Просвіти” в Стебнику о. Петра Мекелити.

У часи більшовицького терору всі ідеї “Просвіти” нещадно нищилися. Проте просвітня таємно читали дивом уцілілі книжки з читальні. Свідомі стебничани навчали своїх дітей та онуків молитов, коляд, щедрівок і гаївок, дотримувалися національних традицій.

Коли в горбачовську “перебудову” блиснув маленький вогник свободи, колишні члени “Просвіти” і їхні нащадки одразу взялися за відродження ідей “Просвіти”. Уже 1989 року у Стебнику створюється Товариство рідної мови, яке скоро стало ТУМ ім. Шевченка.

До нього увійшли такі ентузіасти, як І. Корнута, В. Олексюк, В. Федан, В. Пецюх, М. Тершівська, Б. Ковбасюк, Т. Васишин, В. Ланчак та інші. ТУМ ім. Т. Шевченка провело велику роботу з національного відродження, привело патріотів до рад різних рівнів. Це воно разом із Рухом організувало й послало своїх представників на “живий ланцюг” Івано-Франківськ—Київ, святкування 500-річчя козацтва на Запоріжжі, до Старого Загорова, до Берестечка, до Зашкова і ст. Угринова, на гору Маківку, Ключ, Жбир, на площу Незалежності, на пікетування Верховної Ради. Миське Товариство української мови, яке стало “Просвітою”, діє і розвивається. Його члени готові продовжувати традиції “Просвіти” і працювати на утвердження державності України, за її волю, за честь і славу, за народ.

Сьогодні Стебницька “Просвіта” через суб'єктивні причини діє не так активно. Сподіваємося, що подвиги Небесної Сотні окрилять стебничан на нову працю во ім'я України під девізом “Бог і Україна”!

Надихнуло Лесине слово

Світлана ФЕЩЕНКО
Фото автора

ВУТ “Просвіта” ім. Тараса Шевченка спільно з Координаційною радою з питань виконання чинного мовного законодавства вищих навчальних закладів І—ІІ рівня акредитації та Музеєм Лесі Українки Музею видатних діячів української культури провели конкурс на краще читання поезій Лесі Українки.

У конкурсі взяли участь школярі та студенти технікумів і коледжів Києва. Перше місце завоював Валентин Донець, студент ІІ курсу Київського технікуму електронних приладів. Друге місце поділили Владислав Климов, студент ІІ курсу ДВНЗ “Київський електромеханічний коледж” та Альона Потапенко, студентка ІІ курсу Київського транспортно-економічного коледжу.

Третє місце та спеціальні відзнаки дісталися Олексію Бугайову, студентові ІІ курсу Київського індустріального коледжу, Дар'ї Базавлюк, учениці 10 класу гімназії № 315, Валерії Потебенко, студентці І курсу Київського коледжу будівництва, архітектури та дизайну, Катерині Василевській, студентці ІІІ курсу Деснянського економіко-правового технікуму при МАУП та Денисові Фальку, студентові І курсу Київського коледжу легкої промисловості.

Учасників свята привітав відповідальний секретар “Просвіти” Микола Нестерчук, директор Музею Лесі Українки Ірина Щукіна та голова журі конкурсу, директор Музею Миколи Лисенка Роксана Скорульська. Переможці отримали подарунки від ВУТ “Просвіта” ім. Тараса Шевченка, а всі учасники оглянули експозиції музею.

Ім'я для Кіровограда Висновки з громадських слухань про перейменування міста

У бібліотеці ім. Д. Чижевського відбувся І етап громадських слухань про перейменування міста, ініційований обласною “Просвітою”. Розмова була напруженою, як завжди на цю тему. Вдалося почути різні думки.

До списку назв, які здобули найбільшу підтримку, потрапили Єлисаветград, Златопіль і Кіровоград.

Олександр РАТУШНЯК,
голова Кіровоградського обласного об'єднання ВУТ “Просвіта” ім. Т. Шевченка

Прихильність до старої комуністичної назви невпинно зменшується. Особливо це стало очевидним після демонтажу пам'ятника Кірову. Традиційно сильним є “Єлисаветградське лобі”. Серед прихильників української назви міста простежується компроміс до назви Златопіль. І хоч були й інші пропозиції, але вони не отримали належної підтримки, і навіть викликали критику, адже розпорошували голоси на користь опонентів. Тож де-

дали більше прихильників “українського лобі” згодні підтримувати єдину назву.

Таким чином, перший крок зроблено, виявлено суспільні настрої. Кожен із трьох представлених варіантів отримав своїх прихильників, тому має право бути винесений на загальноміський референдум.

Наступним етапом має стати залучення до цього процесу влади, депутатів усіх рівнів, розробка механізму проведення референдуму на чергових місцевих виборах і винесення обраної назви на затвердження до ВР України.

Кожен мешканець має право вирішувати, яку назву носитиме його рідне місто.

Конкурс читців

Зоя ДІДЕНКО,
м. Хмельницький

У Народному Домі “Просвіти” відбувся конкурс на кращого декламатора поезій Т. Г. Шевченка, в якому взяли участь учні загальноосвітніх навчальних закладів обласного центру.

Особливо відзначили Валерію Дан, ученицю ЗОШ № 18, яка одержала нагороду від Товариства “Просвіта”.

Переможці конкурсу отримали грамоти управління освіти Хмельницької міської ради та візьмуть участь в просвіт-

ницьких програмах на ХОДТРК “Поділля-Центр”.

Стебницькі просвітяни. 1932 р.

Животворящий Шевченко... Від Шевченка до шевченківської людини

Євген БАРАН

“І з'явився йому ангел Господній у вогняному полум'ї посеред куща. Глянув він, аж ось вогнем палає куш, а не згорає”.

Вихід. 3.2

“Були в нас на Україні великі війни, були великі правителі, а ти став вище всіх, і сім'я рідна в тебе найбільша. Ти-бо, Тарасе, вчив нас не людей із цього світу згоняти, не городи й села опановувати: ти вчив нас правди святої животворящої...”

Пантелеймон Куліш.
Слово над гробом Шевченка

Найтяжче сказати про Тараса Шевченка, коли багато вже сказаного, і в цьому засилі слів губиться істина. Власне, не губиться, а в патріотичному ажіотажі “затирається”. І тоді істина вже не є істиною, не є наближенням до самої себе, бо істина — се як Бог, якого шукаємо, в якому розчаруємося, в якого через своє невірування віримо...

Кожний виступ у Шевченківські дні є немовби складанням іспиту на зрілість: громадянську, професійну, людську. Се не легко, а особливо, коли громада, знуджена, втомлена, злякана, збайдужіла, патріотично наснажена аж до готовності на індивідуальну самопожертву задля проростання української правди, словом, *ружна*, чекає від виступаючого мало що не сили ерихонської труби, яка розвалить ворожі мури і ворожі підступні замисли.

Се неможливо. Неможливо так сказати, аби ті очікування справдилися. Що є можливим? Можливою є щоденна, рутинна, непомітна *правда-чин*. Се так важко, се так трудно, се так малоцікаво. І вже починаються на хвилях революційних очікувань української спільноти рости нові політичні фарисеї чи повертатися з небуття старі, які правду громадянської віри переводять у розряд дрібнопартійних “мюнхенських зговорів”. Чи допустимо?..

Як вийти за межі неможливого? Як вбити ворога в собі? Правдою Шевченкового Чину. Плеканням у собі Шевченківської Людини, основні характеристики вимоги до якої сформулював український філософ Микола Шлемкевич ще 1954 року в праці “Загублена українська людина”: “(...)сучасна українська людина народилася (...) не із втечі в сити вигоду, не із пристосуванства до чужих світів і не із втечі у власну душевну шляхетність. Вона народилася з порику створити свій власний новий світ із власних джерел і власних сил. На прапорах тієї нової української людини виписане (...) гасло: — Борітеся — поборете! Сучасна українська людина це *шевченківська людина*” (с. 21). І ще міркування М.Шлемкевича: “Нове суспільство й нова людина, сперті на знання й справедливність, — це ідеал Шевченка й шевченківської людини. (...) Моральний її ідеал це *вільний дух*, що сам на основі свого пізнання самовизначається. Не традиційні догми, і не пристрасті, але ясна мисль — його головна сила, — ясна й незалежна мисль, або ним самим здобута, або свідомо, по добрій волі прийнята. (...) Держава для вільного духа — це тільки рами, *організаційна форма* того вільного суспільства. Утвердити українське вільне суспільство своєю власною державою — стає політичним, остаточним ідеалом шевченківської людини” (с. 23).

Ми таки хвора нація. Хвора у своєму розумінні перспективи і стратегії індивідуального росту. Сучасний польський поет і критик Анджей Дембковський у статті

“Про брехню суспільного життя” (“Gazeta Kulturalna”, numer 3, marzec 2014, s.15) виголосив цікаву тезу про Юзефа Пілсудського і його значення для поляків: “Пілсудський був останнім польським політиком, який мав розуміння, чим повинна бути Польща. То значить — як має виглядати польське життя, польське військо, польська література, що зробити з Польщею, як їй служити. Він мав якусь величезну візію. Очевидно, йому це не вдалося. Натомість сучасні написані візії Польщі, комуністичні і ліберальні, говорять про те, як видурити побільше грошей з Брюсселя і заламати дірки бюджету”. Продовжуючи Дембковського, можу твердити, що Україна ніколи не мала і досі не має таких політиків, — ні комуністичних, ні ліберальних, ні, скажемо крамолу, націоналістичних, — зате вона мала і має Тараса Шевченка! Бо наша візія України чи, як це називаю, візія Держави-Раю цілком змодельована поезією Шевченка.

Ми забуваємо про найголовніше, ми народжуємося без віри у власну місію, без знання, що така віра і така місія можливі. У Шевченкові ці знання і віра були вродженими. Іван Тургенев, сей ліберальствующий поміщик у літературі, зі здивуванням відзначав у своїх спогадах про Шевченка: “Самолюбие в Шевченке было очень сильное и очень наивное в то же время: без этого самолюбия, без веры в свое призвание он неизбежно погиб бы в своем закаспийском изгнании (...)” (“Воспоминание о Шевченко”). І ще одне зізнання Тургенева у власній світоглядній і національній обмеженості: “(...) талант его привлекал нас своею оригинальностью и силой, хотя едва ли кто-нибудь из нас признавал за ним то громадное, чуть ли не мировое значение, которое, не обинуясь, придавали ему находившиеся в Петербурге малороссы (...)” (Там само).

Сьогодні українцям як ніколи потрібно усвідомити, — *животворяща правда* Шевченкового слова (*Слова-Бога, Слова-Чину, Слова-Бою*) заманіфестувала усі вимоги до Держави-Раю і до *нової шевченківської людини*. Їх можна і треба повторювати, але немає потреби щораз ставати в позу новітнього оракула чи національного месії. Завжди потрібно пам'ятати, що *в житті важлива не поза, а позиція* (за Вол. Брюгеном). Наступним політиком, до якого можна буде прислухатися і за яким можна буде піти, стане *політик-тесля*; політик, який повернеться до споконвічного ремесла і доведе, що він є насамперед добрим майстром! Не забуваймо, що Христос перед тим, як проповідувати, був теслею. А проповідуючи, все робив, як добрий господар, у якого Слово не розходилося з ділом...

У дні святкування 200-літнього ювілею Тараса Шевченка, у дні драматичної загрози нашому політичному та національному життю ми маємо ствердити перед світом і перед собою, що є *суспільством вільних духів* (М. Шлемкевич). Тільки так ми виконаємо найголовніший Заповіт Шевченка. У протилежному випадку ми повинні мовчати. Своїм мовчанням спокутувати провину перед Українським Пророком, дотримуючись нарешті тієї клятви, яку дав над гробом Тараса Шевченка від імені українського народу Пантелеймон Куліш: “Будь же, Тарасе, певен, що ми його [заповіт — Б. Є.] *соблюдемо і ніколи не звернемо з дороги, що ти нам проложив еси. Коли ж не стане в нас снаги твоїм слідом простувати, коли не можна буде нам, так як ти, безтрепетно святую правду глаголати: то лучше ми мовчатимем, — і нехай одні твої великі речі говорять людям вовіки і віки чисту, немішану правду...*”

Презентація «Західноканадського збірника»

Інна НАГОРНА,
завідувач Літературного музею Уласа Самчука в Рівному

У Рівненському державному гуманітарному університеті відбулася презентація “Західноканадського збірника”, приуроченого двохсотріччю від дня народження Тараса Шевченка. Видання книжки стало можливе завдяки дотації від Альбертського товариства збереження української культури Альбертської фундації збереження історичних пам'яток та Товариства українських піонерів Альберти.

Студентів п'ятого курсу факультету української та іноземної філології РДГУ із суспільно-культурним життям українців Канади ознайомив професор із Канади

Валерій Полковський. Присутні прослухали його рецензію на поетичну збірку рівнянки Юлії Бондючної “Невчена гладінь”.

Під час презентації діяла виставка книг із серії “Бібліотечка Літературного музею Уласа Самчука в Рівному”. Завідувач Літературного музею Уласа Самчука в Рівному Інна Нагорна розповіла студентам про видання книги В. Домонтовича “Аліна й Костомаров”, яка з'явилася завдяки сприянню Вічного фонду ім. Олега Зуєвського і співпраці з Канадським інститутом українських студій при Альбертському університеті.

На фото: професор Валерій Полковський із Канади презентує “Західноканадський збірник” у Рівненському державному гуманітарному університеті.

Гостинна Москва чи чаша з отрутою?

Володимир МЕЛЬНИЧЕНКО,
генеральний директор Національного культурного центру України в Москві, доктор історичних наук, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка

Це питання Тарас Шевченко залишив українському народові. Його планетарне містичне загострення саме в ювілей Кобзаря є Божою засторогою про згубність ігнорування волі національного Пророка.

Усі Шевченкові інвективи на адресу Москви містяться в його поетичних творах, написаних у 1844—1845 рр., тобто після першого відвідання міста й написання там у лютому 1844 р. “Чигрине, Чигрине...” з його “московськими ребрами”, а пізніше, у липні 1844 р. уже в Петербурзі, — поеми “Сон” (комедія) та після другого проїзду через Москву в Україну навесні 1845 р. й створення там містерії “Великий льох”, поеми “Кавказ”, твору “І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнє посланіє”.

Безперечно, що саме в Україні поет особливо гостро відчував історичну несправедливість національної бездержавності, але спалахи Шевченкового генія так само безпосередньо пов'язані з Москвою.

Якщо в домосковській “Розритій могилі” (1843) козацька могила потерпала від “москаля”, то в комедії “Сон” поет уперше покладає відповідальність за нищення України саме на Москву:

Тяжко мені
Витать над Невою.
України далекої,
Може, вже немає...
Може, Москва випалила
І Дніпро спустила
В синє море, розкопала
Високі могили —
Нашу славу.

І хоча ключова дія цього твору відбувається в царських хоробах у Петербурзі, для Шевченка все, що тріуть і дурманить національну свідомість, пов'язане саме з “московською блекотою”.

У концептуальному “Великому льосі”, який, за словами Івана Дзюби, є “поглибленням символу могили”, гріховною була вже

сама дорога гетьмана Богдана Хмельницького, який “їхав в Переяслов Москві присягати!”. Тяжким гріхом, який не пускає в рай, названо те, що дівчина

...Цареві московському
Коня напоїла
В Батурині, як він їхав
В Москву із Полтави.
Я була ще недолітком,
Як Батурич славний
Москва вночі запалила...

Перелічені поетичні шедеври стали осередними у творчості Кобзаря і внесені ним до рукописного збірника “Три літа”, який відкриває “Чигрине, Чигрине...”, а завершує “Заповіт”, написаний за десять днів опісля “І мертвим, і живим...”.

Це може здатися містичним, але “Заповіт” Шевченко написав одразу після того, як сказав своєму народові про ворожу Москву все найголовніше на віки вперед, аж до ненароджених українців. Надалі Шевченко ніколи не зачіпав її так нещадно-болоче, так обвинувачувально-вбивчо. Але в цьому вже не було й потреби!

Разом із тим, і після “Заповіту” в Шевченкових листах і щоденнику, в російськомовних повістях Москва згадується десятки разів, починаючи з середини 1840-х і до кінця 1850-х років. І не лише як географічна назва, а й у доброзичливому, позитивному контексті. Або навіть із захопленням: “Гостеприимная Москва!”, “Святая белокаменная!”, “Московская учено-литературная знаменитость!”, “И что это за очаровательная знаменитость!” тощо.

Чи знав сам Шевченко кінцеву відповідь? Очевидно! Він і помітив її між нещадною максимом про те, що “довелось запить з московської чаші московську отруту” та своїм щирим зізнанням, як “зустрів серед освічених москвичів найтеплішу гостинність особисто до мене і невдавану прихильність до моєї поезії”.

На мій погляд, нам бракує розуміння всеосяжної цілісності національного Кобзаря та недопустимості висмикування його, здавалося, суперечливих провіщень заради злоби дня.

Отже, будь-які політичні претензії — не до мене. Це — до Тараса Григоровича.

А відповідати на питання треба.

Петро АНТОНЕНКО

Козаки чи окупанти?

Кубанський державний козацький хор неодноразово з успіхом виступав в Україні, зокрема у Чернігові. Мешканці міста завжди щиро вітали кубанців. Та цього разу на вимогу представників громадськості Департамент культури обласної адміністрації скасував концерт.

Людей обурило шовіністична позиція хору у зв'язку з агресією путінської Росії проти України, українського Криму. Ось що кубанці написали на сторінці хору в Інтернеті: “Незаконний захват влади на Україні і волна русофобії і нацизма острій болью отзываются в сердцах кубанцев. В тяжелейшие для жителей Крыма дни на полуостров приехали артисты Кубанского казачьего хора — чтобы поддержать и ободрить тех, с кем многие связаны не только козачьими, но и кровными узами. И всему миру продемонстрировать позицию: мы вместе, мы едины!”

По-перше, дивує, що так по-холопськи висловлюються митці. По-друге, болісно чути таке від нащадків українських козаків зі споконвічних українських земель, артистів, у чому репертуарі десятки українських пісень.

Цей концерт у Чернігові, як і загалом виступи по Україні, мав бути присвячений 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка і 75-річчю керівника хору — відомого митця Віктора Захарченка. Він українець за національністю, має найвище наше мистецьке звання — народний артист України. І ось такий прояв шовінізму його колективу, а сам Захарченко опинився серед тих придворних митців Росії, які підписали сумнівний лист на підтримку агресії Кремля в Криму.

Але кубанські козаки різні. Ще на початку російського вторгнення в Крим відбулося засідання Ради отаманів Кубанського крайового козачого товариства “Молоде козацтво Кубані”. Розглянули лист військового отамана, козачого генерала П. Кошового щодо поїздки у Крим деяких кубанців в обозі російських військ, замаскованих під “самооборону” Криму. Ось про що йдеться в листі: “Совет атаманов категорически запрещает такие поездки, а тем казакам, которые уже отбыли в Крым с вышеуказанными миссиями, приказывает вернуться на Кубань, в свои станции. Совет атаманов с большим сожалением вынужден довести до казачьих обществ информацию о том, что, начиная с февраля 2014 года, группы лиц, которые скрыто представляют Российские вооруженные силы, проникают, вооруженные стрелковым оружием и техникой, на территорию братской праматери Украины — и там, угрожая мирным гражданам, пытаются оккупировать Республику Крым и установить в

Під фонограму шовінізму Крим розколов російську творчу еліту

ней власть криминальных авторитетов и проходимцев из числа местных предателей.

Казак, совет атаманов и правление Молодого казачества Кубани осуждают незаконную оккупацию территории нашей праматери — Украины! И в ближайшее время рассмотрят возможность братской помощи нашим братьям-украинцам со стороны наших казацких организаций!

РУКИ ПРОЧЬ ОТ БРАТСКОЙ УКРАИНЫ! СЛАВА УКРАЇНІ!

**Елітне
низькопоклонство**

Що змусило представників російської інтелігенції підписати лист на підтримку російської агресії в Криму? Чад шовінізму, яким отруєні й талановиті люди? Прагнення вислужитися перед владоможцями? Страх втратити пільги і привілеї? Так чи інакше, уже в

Василь Лановий

перші кілька днів після появи того листа на сайті Мінкультури Російської Федерації його підписали понад 500 осіб, які вважають себе інтелектуальною елітою нації.

Ось текст листа:

“В дни, когда решается судьба Крыма и наших соотечественников, деятели культуры России не могут быть равнодушными наблюдателями с холодным сердцем.

Наша общая история и общие корни, наша культура и её духовные истоки, наши фундаментальные ценности и язык объединили нас навсегда.

Мы хотим, чтобы общность наших народов и наших культур имела прочное будущее. Вот почему мы твердо заявляем о поддержке позиции Президента Российской Федерации по Украине и Крыму.”

Серед підписантів багато представників інтелігенції національних автономій — Тартарстану, Башкортостану, Буурятії, Удмуртії. Люди, напевно ж, талановиті, правда, не дуже відомі у нас та й, мабуть, у самій Росії, хоча б тому, що національні культури мізерно представлені на російських

телеканалах. А тут — аж рясніє від титулів і звань: заслужені, народні, лауреати. Ніби спеціально втягли в підписанті представників саме тих народів, які свого часу загарбала Московія і посилено їх асимілювала.

Ну, нехай підписали Расторгуев, пісні групи “Любе” якого постійно крутили у нас на Антимайданах, чи Газманов, Валерія, Гальцев, Задоонов, які останнім часом постійно гастролують Україною. Нехай це Сергій Никоненко чи Лев Лещенко. Але прикро бачити підписи Юрія Соломіна, Леоніда Куравльова, Миколи Бурляева.

А є ж серед підписантів вихідці з України, українці за національністю. Це і чудовий актор Василь Лановий, колись простий селянський хлопець з Одещини Вася Лановий, як він себе називав. Або уродженка Києва, випускниця Ніжинського медучилища Еліна Бистрицька, незрівнянна Аксінья з кіноепопеї “Тихий Дон”. Невже і вони бояться втрати привілеїв і регалій? Чи справді вірять у “визвольну місію” російських танків і бронетранспортерів?

Щодо підпису народного артиста України, земляка Йосипа Кобзона — все зрозуміло. Не хочеться говорити й ще про двох підписантів — Федора і Наталію Бондарчук, сина й дочку видатного актора України, що став гордістю радянського і російського мистецтва, Сергія Бондарчука

Ось мотивація підписантів: Володимир Хотиненко, режисер: “Я в первый раз в жизни подписал коллективное письмо, поскольку меня волнует то, что происходит в Крыму, волнует судьба этих людей, поскольку я — украинец”.

Карен Шахназаров, режисер, генеральний директор кі-

Йосип Кобзон

ноконцерну “Мосфільм”: “Мой покойный отец, будучи чистокровным армянином, принимал участие в освобождении Крыма и штурме Севастополя и, будь он жив, не понял бы меня, если бы я не подписал это письмо”.

Станіслав Говорухін, режисер і актор: “Двадцать лет я жил и работал в Одессе, на

Одесской киностудии, и хорошо знаю, что такое украинский национализм. На себе неоднократно испытывал”. Хочеться запитати у Говорухіна, митця і громадського діяча, котрий в часи перебудови одним із перших різко виступив із засудженням тоталітарного режиму: невже він не бачить, що путінізм — це продовження того режиму, у яких утисків він зазнав за ті 20 років від українських націоналістів в Одесі?

А ось більш ніж відверто: В. Фокін, художній керівник Александринського театру:

Лія Ахеджакова

“Мы просто не должны быть равнодушными к тому, что происходит. Мы должны делать всё для защиты наших соотечественников и представителей русского мира”. То громадяни інших держав — це його співвітчизники? Чи представники безрозмірного “русского міра”?

**Не прогинатися,
не піддаватися олжі**

Саме така суть листа, підписаного іншими представниками російської інтелігенції, яких, на щастя, теж немало, — людей чесних, порядних, не отруєних шовінізмом. Ось цей лист:

“Не первый раз в русской истории людей, не согласных с агрессивной имперской политикой государства, объявляют пораженцами и врагами народа. Не первый раз верноподданничество ценится выше гражданской позиции. События в Крыму стремительно развиваются и чреватые если не кровопролитием, то позором для России и бедами для народов двух стран. Надежды остановить происходящее доводами разума становится все меньше. Но тем стыднее молчать и пассивно стоять в стороне. Мы, не называящие себя “деятелями” культуры или науки, а просто российские интеллигенты, работающие каждый в своей области, заявляем:

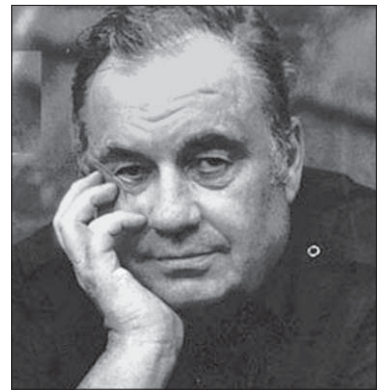
Мы против вторжения на территорию другого государства.

Мы против войны с Украиной и вражды с мировым сообществом.

Мы солидарны со всеми, кто не прогибается и не поддается лжи”.

Цей лист підписали найвідоміші музиканти Росії Юрій Шевчук і Борис Гребенщиков, письменники Володимир Войнович, Борис Акунін, Марієтта Чудакова, Ілля Штемлер, Людмила Улицька, Олександр Архангельський, Ніна Катерлі, Деніс Драгунський, Вероніка Доліна, кінорежисер Андрій Смирнов, актори Ігор Ясулович, Валерій Гаркалі, багато інших творчих особистостей.

Про двох митців варто сказати окремо. Надзвичайно популярна актриса Лія Ахеджакова народилася в Україні, в Дніпропетровську. Походить із давнього княжого адигейського роду. З перших днів української Єврореволюції, Майдану Лія Ахеджакова гаряче підтримала українських патріотів. Її неможливо задуманити байками про “злісних націоналістів”. Кілька років тому вона і наш незабутній Богдан Ступка зіграли в спектаклі “Старосвітські поміщики” за повістю Гоголя. Вистава у Львові йшла в оригіналі, російською, і мала величезний успіх.

Ельдар Рязанов

Україну підтримав і виступив проти російської агресії в Криму, без перебільшення, найзнаменитіший російський і радянський кінорежисер нашого часу Ельдар Рязанов. Його фільми відомі кожному. А картини “Гараж”, “Про бідного гусара замовте слово”, зняті навіть у глухі радянські часи, стали нешадною сатирою на той режим. Ось заява Ельдара Рязанова: “Нет необходимости говорить Вам и всем Вашим коллегам и зрителям, как я отношусь к этой позорной для России и для всех здравомыслящих граждан ситуации. Всеми возможными средствами я это демонстрирую. Всей душой я со всеми, кто протестует против безумной идеи рассорить наши народы. С уважением, Эльдар Рязанов”.

Що ж, порядні по-справжньому, а не “за титулом”, інтелігенти є скрізь, як, на жаль, і яничари. Час показує, хто є хто.

Марія ПАВЛЮК,
голова Галицької районної “Просвіти”,
м. Львів

Будучи активним учасником національного відродження в часи горбачовської перебудови, свою просвітянську діяльність пан Шпіцер починав у Львівському науково-дослідному радіотехнічному інституті, фактично закритому підприємстві, як голова первинного осередку Товариства української мови. Був делегатом установчого з'їзду Товариства української мови у Києві та членом президії Львівської обласної організації “Просвіти”.

Львівська громада добре знає Василя Шпіцера як голову міста 1990–94-х років і його діяльність на цій посаді. За його головування місто було очищене від радянської символіки, відновлено історичні назви вулиць, знесено пам'ятники Леніну, Галану, Кузнецову. Встановлено пам'ятники Тарасові Шевченку, Михайлові Грушевському, “Просвіті” до 125-літнього ювілею, жертвам Львівського єврейського гетто, повернуто храми Греко-Католицькій відновленій церкві (першою чергою кафедральний собор Святого Юра та митрополичі палати), на Янівському цвинтарі впорядковано могили Січових стрільців. Були надані приміщення всім наявним у Львові українським патріотичним організаціям та партіям, а також, як показав час, що дуже важливо, товариствам та організаціям національних меншин та багато інших добрих справ, серед яких, для прикладу, і допомога будівельними матеріалами українській школі ім. Маркіяна Шашкевича в м. Перемишлі (Польща) 1991 р.

Після закінчення терміну праці на посаді державного службовця Василь Шпіцер повернувся до громадської роботи, зокрема і до праці в “Просвіті”. Він — заступник голови КУНу, член Ради “Просвіти” Галицького району м. Львова. Уже багато років В. Шпіцер працює з архівними матеріалами, вивчаючи і висвітлюючи життєвий шлях патріотів своєї малої батьківщини — Стрийщини. Для Стрийського музею “Борцям за волю України” підготував архівні матеріали і описав долю в'язнів Стрийської тюрми Петра Дмитришина, Степана Тимчія, Осипа Грицака.

У співтворстві з істориком Володимиром Морозом видали ґрунтовну книгу-розвідку “Крайовий провідник ОУН Володимир Тимчій-Лопатинський”. У журналі “Дзвін” 2006 р. опублікував розповідь про польового священика, майора 55-го полку, Долинського декана, отця-крилошанина Семена Шпіцера; 2007 р. — художньо-документальне оповідання “Мати повстанця”, де показана історія боротьби воїнів УПА з села Нижня Лукавиця Петра Одиначка та його брата Тимофія; 2008 р. опубліковано документальну повість про отця-митратора Андрія Білецького, який чверть століття служив генеральним вікарієм у Митрополита Андрія Шептицького.

2011 року вийшла брошура В. Шпіцера “Колаборанти” з епіграфом “Не дозволиш нікому сплямити слави, ні чести твоєї Нації” — аргументована відповідь нашим недругам, зокрема кремлівській владі, що постійно звинувачує українців у колабораціонізмі.

Пан Шпіцер — упорядник матеріалів “Поховання просвітян на Личаківському цвинтарі”, могилами яких “Просвіта” Галицького району м. Львова опікується вже

Рікою пам'яті

У Львові вийшла книжка спогадів Василя Шпіцера

Нещодавно у приміщенні актові зали Палацу мистецтв у Львові відбулася презентація книжки “Рікою пам'яті” — просвітянину, політика і громадського діяча, голови Львівської міської ради та виконавчого комітету першого демократичного скликання 1990–1994 рр., кандидата технічних наук Василя Шпіцера. Книжку представляв заслужений журналіст України Олександр Масляник, враженнями від прочитаного поділилися з львів'янами доктор історичних наук, поет Петро Шкраб'юк, головний редактор журналу “Дзвін” Юрій Коваль, депутат обласної ради першого демократичного скликання Андрій Микуш, почесний голова ЛОО Конгресу Українських Націоналістів Микола Пшевлоцький, професор Богдан Якимович та інші. Уривки з презентованої книжки читав Андрій Шпіцер, а бандуристка Наталія Кончаківська, артистка ансамблю “Червона калина”, чарувала всіх своїм мелодійним співом, виконуючи пісні на слова Тараса Шевченка.

багато років. Тут ви знайдете відомості не лише про місце поховання і фотографії могил просвітян, а й коротку інформацію про їхню подвижницьку працю в “Просвіті” і НТШ. Вона стала нашою візитівкою під час краєзнавчих поїздок Україною; у цих мандрівках ми завжди зустрічаємося з місцевими просвітянами.

Часопис Львівського відділення Національної спілки письменників України “Дзвін” визнав Василя Шпіцера найкращим публіцистом 2012 р., йому присуджено премію імені Романа Федорів за серію публікацій, серед яких найвагомішими названо і публіцистичну працю “Колаборанти”, а також матеріали про Крайового провідника ОУН на західноукраїнських землях Володимира Тимчія-Лопатинського. В. Шпіцер був організатором спорудження і відкриття 2011 року в с. Грабовець Стрийського р-ну Львівщини пам'ятника Крайовому провіднику ОУН на західноукраїнських землях Володимиру Тимчю-Лопатинському та його побратимам, які загинули в нерівній битві з енкаведистами.

У передмові “Нотатки на зламі епох” до презентованої книжки заслужений журналіст України, лауреат премії імені В. Чорновола Олександр Масляник пише:

“Василь Шпіцер і його нова книжка “Рікою пам'яті” — нотатки на зламі епох, спогади про всеукраїнський зрив і розпад радянської імперії, відновлення Незалежності. Себто автор повертає нас у незабутні більш як двадцятилітньої давнини роки, коли Всевишнім Україні було подаровано шанс вирватися з комуністичного мракобісся. Кількадесят літ осмислював пережите, формував власний архів, добрав документи, оскільки як учений і кандидат технічних наук точний у всьому, а найперше у дрібницях-пазлах, які й творять барвисте реалістичне панно. Достоту за Шевченком (“у нас нема зерна неправди за собою...”) виокремив єдино правильний творчий смисл: не брехати й не лукавити, служити Правді, як би важко це не було. Тому й не кличуть його до хору улесливих підспівувачів, омінають стороною й політичні “лідери-одноденки” та примітивні лжемесії, бо знають: Шпіцер казатиме правду, тільки правду і нічого, крім правди. Як і зробив це у книжці “Рікою пам'яті”.

...Це також і своєрідна біографія велелюдного покоління пасіонарних борців за Незалежність, образне оживлення незабутніх днів громадянського мужіння. Це спроба осягнути природу і драму станов-

лення нового демократичного ладу на такому промовистому зрізі, як Львів — український П'ємонт”.

А сам автор, узявши за епіграф до своєї книжки Шевченкове “Свою Україну любіть, любіть її... во время люте”, у вступному слові пише: “У цій розповіді спробую змалювати долю звичайного українця-галичанина, що народився, виріс, здобув освіту за часів більшовицької влади, адже подібно до мене починали свій шлях у життя мільйони українських сільських хлопчаків... Хочу також розповісти про свою працю на посаді міського голови Львова, яку доводилося виконувати у складних історичних умовах на першому етапі побудови Незалежної України. Описую і оцінюю події так, як вони мені запам'яталися, як сприймали їх у той час мої розум, свідомість, серце”.

У розділі “Дитинство” крім теплих дитячих спогадів про рідне село Нижня Лукавиця і найближчу родину на Стрийщині, стосунки з однолітками, враження малої дитини і підлітка про “других москалів”. Із розмов, що точилися вечорами між сусідами, малий хлопчина вперше почув страшну правду про Першу і Другу світові війни: “Вражали розповіді фронтовиків про останню війну — як їх гнали в атаку, а позаду йшли москалі з автоматами і вбивали кожного, хто пробував відступити під шквальним вогнем противника”. Уже після смерті Сталіна додому почали повертатися і упівці, серед яких і рідич Іван Андрійшин, розвідник УПА, що попав у полон і відбув каторгу. “Саме його розповіді про запеклі бої, самопожертву і героїзм наших партизанів, про тортур, яких йому довелось зазнати від енкаведистів, про його страждання життя каторжанина в сибірських таборах чи не найбільше сформували мій світогляд, навчили любити свій народ і ненавидіти ворогів”, — пише автор. Від нього підліток Василь уперше почув про Олену Степанівну — першу в світі жінку-офіцера, чотаря УГА, про страшний Голодомор у Східній Україні, познайомився з “Декалогом” націоналіста, почув також розповідь, “як 30 червня 1941 р. була проголошена Самостійна Україна, і що хоча німці дуже скоро її ліквідували, сам факт проголошення Незалежності повік-віків залишиться в історії нашого народу, і завжди знайдуться українці, які намагатимуться повторити цей чин”.

Як згадує Василь Шпіцер, читання було його улюбленою справою, хоч багато цінної літератури батько з сусідом, колишнім січовим стрільцем, змушені були спалити, бо за неї всю сім'ю могли вивезти до Сибіру. Тільки одну книжку з історії України батько врятував і коли син підріс, дав йому прочитати, звідки молодий хлопець зміг довідатися про “Гадяцькі постулати” і вивчити життєпис українських гетьманів. “Отаке дитинство сформувало мою душу, — продовжує автор, — у якій була гордість за тих, що боролися за Самостійну Україну, любов до ласкавих робочих рук наших селян, до їхніх ширих, відвертих, чесних сердець”.

Перечитуючи розділ про створення у Львові Товариства української мови й про створення осередку Товариства в ЛНДРТІ Василем Шпіцером разом з однодумцями та про перші кроки їхньої діяльності, зринають спогади про ті ніби й недавні часи, коли львів'яни збиралися на тисячні мітинги, на яких виступали письменники, неординарні люди, колишні політ'язні, репресовані з наболілих суспільних і національних питань, зокрема і стану української мови в суспільному житті. Був у Львові і розгін мирних мітингів, коли ОМОНівці вчинили побойще на вул. Коперника, а ще — розгін і побиття демонстрантів під час останньої першотравневої демонстрації у Львові за часів Якова Погребняка — першого секретаря Львівського обкому партії, коли перед трибуною

Біля пам'ятника Т. Шевченкові у Львові

сміливці раптом (переважно хлопці з фізико-механічного інституту) підняли синьо-жовті прапори. Та спротиву системі і національного пробудження вже неможливо було спинити нічим. Люди перестали боятися, не звертали уваги на сексотів, що були на кожному підприємстві. Всюди створювалися Товариства української мови.

Тут ви знайдете досить детальну інформацію про Установчу конференцію всеукраїнської організації Товариства української мови ім. Тараса Шевченка в Києві, виступи всіх її учасників. Подано багато виступів Шпіцера перед львів'янами на різних підприємствах, статтей, надрукованих у часописах тих днів. Подана вся його активна громадська діяльність не тільки в Товаристві як члена президії обласної ради ТУМу, а й участь у створенні РУХу у Львові.

Чи не найбільше зацікавлення у читача, звичайно, викличе розділ про роки перебування Василя Шпіцера на посаді міського голови у 1990–94 рр. Не можна без хвилювання читати і згадувати, як вже 3 квітня 1990 р. на Ратуші замайорів синьо-жовтий прапор. Площа Ринок тоді була переповнена львів'янами, а депутати Стефанія Шабатура, Євген Шморгун і Зіновій Саяк підняли на вежі Ратуші національний прапор, хор під орудою Марії Працев'ят урочисто виконав заборонений тоді гімн “Ще не вмерла України...”. Наші серця і душі були переповнені щастям, радістю і величиму сподіваннями на зміни в найближчому майбутньому.

“Отже, 4 квітня 1990 р. почалася моя кар'єра голови Львівської міської ради першого демократичного скликання. Прийшовши додому, я попросив дружину і сина стати перед образом Матері Божої і сказав своїм найріднішим, що ніколи не скористаюся цією посадою з вигодою для себе і своєї сім'ї чи родини. Буду працювати тільки на Львів і на Україну”, — пише автор.

Що перші демократи застали в місті, коли прийшли до влади, що їм вдалося зробити в комунальній сфері, транспорті, будівництві для життєдіяльності такого великого міста, як Львів, безперечно, дуже важливе питання. Не менш важливим була і праця в суспільно-політичній сфері, бо “після перемоги демократичних сил на Львівщині забуло громадське і політичне життя”. До сказаного треба додати, що під час головування В. Шпіцера у Львові з нагоди відзначення 50-х роковин проголошення Акту відновлення Української держави 30 червня 1991 року була відкрита меморіальна таблиця на пл. Ринок, 10; було запрошено в Україну і надано почесне громадянство кардиналу Мирославу Івану Любачівському, запрошено в Україну і надано почесне громадянство і помешкання Провідникові ОУН Славі Стецько. Неординарною подією для Львова був і приїзд президента РП Войцеха Ярузельського 11 квітня 1990 року, на зустрічі з яким Василь Шпіцер порушив питання про засудження операції “Вісла”.

Про вирішення проблем національно-культурних взаємин читаємо: “У Львові вистачало розумних людей... Тому вслід за Товариством української мови було створене російське Товариство шанувальників української мови, Товариство ім. Сахарова, вірменське товариство “Ахпюр”, єврейське Товариство ім. Шолом-Алейхема, польське, угорське, німецьке та інші національні Товариства. Очолювали їх вельми достойні люди, які постійно спілкувалися між собою, проводили спільні акції, сприяли діяльності демократичної влади”, — згадує тодішній голова міста.

Не можна не згадати такого епізоду з книжки автора, як зустріч польської громади львів'ян з Президентом Польщі Лехом Валенсою: “Коли якась немолода вже бабуня раптом почала нарікати, що у Львові бракує “полькососці”, він різко відповів: “Пані мешкає на українській землі.”

Біля пам'ятника Володимиріві Тимчіві-Лопатинському стоять його племінники: Наталія, Володимир, Люба, Тетяна

Якщо пані тут не подобається, то нехай повертається до Польщі!” Якби такі думки могли прийти в голову теперішньому главі Росії щодо “рускоязычного населення”, то, очевидно, не було б сьогоднішнього військового протистояння між нашими державами, що вже стільки часу тримає усіх у напрузі. Та для цього треба бути не російським шовіністом, а демократом-європейцем! “Вважаю за свій великий здобуток тогочасну працю у царині міжнаціональних стосунків, адже ми зуміли в той неспокійний, революційний час прожити в мирі і злагоді, не допустили пролиття на цьому ґрунті жодної краплі крові”, — стверджує автор.

Зацікавлений читач знайде тут і спогади про демонтаж пам'ятника Леніну у Львові, і про всі перипетії зі встановленням пам'ятника нашому Пророку Тарасові Шевченку.

Бо, як ділиться своїми роздумами В. О. Шпіцер, “Розбудова відновленої України потребувала важкої і наполегливої праці в багатьох напрямках. Але всяка держава починається з ідеології, одним із факторів якої є монументальне увічнення славних діячів та сторінок історії народу”. Тому вся його суспільно-політична діяльність на посаді голови міста і була на це спрямована. У свої роздумах він шкодує, що досі не встановлено пам'ятник Митрополитові Андрею Шептицькому, хоч рішення про це виконавчий комітет Обласної ради ухвалив ще у липні 1990 р. “То ж у чому річ? Небажання і невміння братися за конкретну роботу чи вплив когось, хто дотепер не дозволяє визнати А. Шептицького Праведником світу”, — запитує він. Не постав пам'ятник і похованим козакам Хмельницького на перехресті вулиць князя Романа й Івана Франка, де колись стояла церква і була могила.

Та все-таки “було зроблено дуже багато. Ніхто з депутатів тоді не дбав про власну користь, усі щиро взялися будувати Незалежну Україну”, — констатує автор.

І на закінчення — його роздуми “Хто її окрадену збудить?”, в яких він викладає свою думку про причини всіх негараздів у нашій державі, бо вважає, що саме бездіяльність, безвідповідальність, безпорадність певної частини наших депутатів-демократів протягом тривалого часу привела до таких важких наслідків. Та, “незважаючи на все сказане раніше, — стверджує автор, — я залишаюся оптимістом, бо ми маємо найголовніше — Незалежну Україну. Вона є і буде завжди, бо так хоче український народ!”

Відкритий лист викладачів Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури міністрів культури України Євгенові НИЩУКУ

Шановний Євгене Миколайовичу! Ми збентежені тим, що повз увагу очолюваного Вами Міністерства пройшов злочин, вчинений у галузі культури. Не вважаємо, що в цих словах є перебільшення — саме так треба назвати те, що вчинено з Національним музеєм Тараса Шевченка в Києві.

Нова експозиція музею є бездумною, бездушною і навіть, незалежно від намірів, з якими вона будувалася, до Шевченка ворожою.

Меморіальні речі, автографи, графіка, олійні роботи розміщені хаотично, часто збиті в одну безсистемну купу, їх іноді неможливо розглянути — треба або лягати на підлогу, бо вони лежать на споді скляних коробок, або шосили пнутися вгору, бо підвішені зависоко.

У залах були розкішні меблі Шевченкової епохи, які допомагали її відтворенню. Тепер лишилося кілька крісел та по парі диванів і столів.

У залі зникла тема Шевченкової “Живописної України” — zostалися 2 етюди і репродукція обкладинки альбому. Решту офортів відвідувачеві треба шукати в прикінцевих залах експозиції.

Роботи Т. Шевченка “Катерина” нібито присвячений окремий зал, а насправді це провальна затія. Раніше картина — в ошатній рамі, на належній висоті — гарно освітлювалась. Тепер вона розміщена низько, при слабкому бічному освітленні, виглядає маленькою і сиротливою.

Розповідь про навчання Шевченка, спочатку вільним слухачем, а потім учнем у Петербурзькій Академії мистецтв, так вдало показана в кількох залах попередньої експозиції, звелась до одного залу, де всього потроху, часто до Шевченка мало причетного, а знаменитий автопортрет 1840 р. затиснутий у кутку.

Того Шевченка, якого ми звикли в музеї бачити, немає, а якогось нового, іншого, про що чути в оприлюднених інтерв'ю з керівництвом музею, ми теж не побачили, а лише — спустошення і несмак.

Що зробили з самим будинком? Адже це пам'ятка архітектури, палац. Хто бачив, щоб до палацу заходили з тильного боку?

Палац — він з усіх боків палац, а не лише з головного фасаду. То хто ж дозволив прибудувати до нього якийсь скляний саркофаг, званий атріумом? Хтось може оцінити цю “естетику”, ці опори-колони в т. зв. атріумі з примітивних промислових труб?

Як ми давно знаємо, авторська копія пам'ятника Т. Шевченку у Вашингтоні подарована музеєві самим Лео Молом, вона зарахована до музейних фондів. То як же експонат можна було виставити просто неба поза межами музею?

Щось подібне сталося раніше у Канєві, на Тарасовій горі, але тоді ніхто не міг посягнути на шкідливі новації Лариси Скорик через прихильність до неї тодішнього Президента. Користуючись цим своїм становищем, пані Скорик встигла спотворити і музей Тараса Шевченка в Києві. Не рахуючись ні з законодавством, що забороняє порушувати автентичність культурних пам'яток, ні із законами побудови музейної експозиції, ні з доробком славної пам'яті, а також нині живих митців. У Канєві демонтований вітраж роботи Василя Кричевського, у Києві скульптурний портрет Шевченка авторства Євгена Прокопова виставлений на вулицю, а мозаїка Миколи Стороженка “Шевченко-пророк” зникла з інтер'єру.

Вимагаємо негайного усунення Л. Скорик від будь-яких — ремонтних, будівельних, експозиційних — робіт у Національному музеї Тараса Шевченка.

Наполягаємо на поверненні до музею на посаду генерального директора Наталі Клименко, яка стала жертвою кампанії, здійсненої одним із Ваших попередників — одночасного звільнення з роботи керівників усіх київських музеїв зі статусом Національного. Досвід 2004–2006 рр., коли музей теж перебував у кризі і завдяки Н. Клименко її подолав, показує, що це найпевніший вихід із ситуації, у яку завів установу Дмитро Стус.

В. В. ШВЕЦОВ, професор;
В. К. ШОСТЯ, народний художник,
член-кореспондент НАМУ, професор;
Ф. М. ГУМЕНЮК, народний художник;
О. К. РЕДЬКО, доцент кафедри скульптури;
М. С. КОЧУБЕЙ, заслужений художник України;
І. М. КИРИЧЕНКО, декан ф-ту образотворчого мистецтва, доцент, заслужений працівник культури України;
О. М. ТОМЕНКО, кандидат філологічних наук, доцент кафедри культури;
А. Є. ЗОРКО, заслужений художник України;
А. В. ЯЛАНСЬКИЙ, проректор з науково-педагогічної роботи НАОМА, професор;
М. П. СОЧЕНКО, старший викладач НАОМА;
В. Ю. МОГИЛЕВСЬКИЙ, доцент;
І. Я. ПИЛИПЕНКО, заслужений діяч мистецтв України;
Г. М. ЯГОДКІН, заслужений художник України;
В. О. ЧЕРВАТЮК, заслужений художник України;
В. БУДНІКОВ, викладач НАОМА

“Кристинопільська Богородиця дарувала дітей бездітним сім’ям, відкривала зір незрячим, зцілювала від інших недуг”.

Зібралася молодь в Музеї

Оля ПОЛЮК

“Молодіжний АРТ-МІКС” презентував проект “Сприяння розвитку молодіжних ініціатив у музейному просторі”, що став результатом навчального семінару у рамках програми ProMuseum, в якому взяли участь наукові співробітники музею. Головна мета мистецької акції, як зазначили його автори Ірина Федів, заступник директора з наукової роботи, та Оксана Ясінська, завідувач науково-освітнього відділу, — об’єднати молодих людей для спільного втілення ідей, утвердження серед молоді іміджу музею як цікавого, доступного, відкритого для діалогу, навчання, обміну досвідом та ідеями закладу, сприяння формуванню молодіжного кола друзів музею.

У підготовчому етапі проекту, який тривав протягом двох місяців, науковці музею ознайомилися з творчістю студентів коломийських навчальних закладів. Пошуки молодих талантів увінчалися успіхом: коломийські студенти радо вітали цей молодіжний захід, продемонструвавши свій творчий потенціал.

У рамках презентації “Молодіжного АРТ-МІКСу” відбулося відкриття виставки студентських робіт, на якій представлено понад сто творів декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва, демонстра-

Нещодавно в Національному музеї народного мистецтва Гуцульщини та Покуття стартувала мистецька акція “Молодіжний АРТ-МІКС”, яка зібрала понад дві сотні молодих людей.

ція слайд-фільму “Молоді митці і музей”, літературно-музичний майданчик, де виступили молоді літератори та музиканти. Участь у мистецькій акції взяли також коломийські музиканти Андрій Гулай, Оксана Пискор та івано-франківський молодіжний гурт “Сни Дріади”.

Під час презентації молодіжного проекту виступили генеральний директор Музею Ярослава Ткачук, керівник ГО “Покутські ініціативи” Ярослав Гнатюк, директор Коломийського педколеджу Валерій Ковтун, заступник директора з навчально-виховної роботи Юрій Плекан,

голова Молодіжної ради міста Денис Угорчук, докторант кафедри української літератури ПНУ імені Василя Стефаника Наталія Мочернюк, літературознавець, перекладач, керівник молодіжної поетичної студії “Нобель” Галина Петросаняк та коломийські митці.

Проект знайшов схвальні відгуки серед молодих, і відродно, що вони й надалі прагнуть долучатися до музейних заходів молодіжного спрямування. Музей сподівається, що співпраця з молоддю триватиме і чекає від неї багато цікавих ідей та проектів, щоб реалізувати їх разом.

Кристинопільська Богородиця — 20 років, як знову в Україні

Тарас ЛЕХМАН, журналіст, м. Червоноград

Ікони в українському християнстві в особливій пошані, до того ж — чудотворні. Такою святинею може пишатися і Червоноград — Кристинопільською Матір’ю Божою, яка не раз рятувала люд від лиха, зцілювала і зцілює хворих.

Зберігається ікона в Кристинопільському монастирі отців-василіан. Тривалий час вона була власністю родини Садовських, яка мешкала на теренах Східної Галичини.

1765 року Станіслав Садовський передав цю родинну реліквію до монастирської церкви Святого Юра в Кристинополі. Вже тоді ікона славилася як чудотворна. Про це свідчать одинадцять срібних табличок із зображенням ласк (так звані — воти), які отримали люди, молячись перед нею.

1773 року ченці-василіани виготовили для Кристинопільської Богородиці срібну сукню і золоті корони, а через чотири роки о. Ігнатій Беньковський намалював з неї копію, яка збереглася до наших днів.

1815 року австрійська влада нахабно обдерла коштовності з ікони, бо казна була порожньою... Отож знайшли чим її поповнити. Але тодішній ігумен Маркіян Тарнавський наказав виготовити нове вбрання. Сукня була з дерева, дуже гарно різьблена і позолочена. У такій красі ікона пробула до 1901 року. Цього ж року о. Маркіян Повх завдяки фінансовим пожертвам парафіян виготовив нову сукню і корону. Все — зі срібла. О. Мелетій Лончина написав пісню “Пресвятая Діво Мати...”, присвячену Кристинопільській Богородиці.

У монастирських книгах залишилися записи про численні дива, пов’язані з оздоровленням хворих завдяки молитвам до чудотворної ікони Кристинопіль-

ської Богоматері. Не раз Божа Мати рятувала церкву і монастир від пожеж, хоч горів увесь Кристинопіль.

1768 року, коли у Кристинополі вирувала велика пожежа, вогонь перекинувся на дах церкви, в якій побожні миряни широко молилися до чудотворної ікони. Раптом вітер змінив напрямок і церква з монастирем були врятовані.

1770 року сталося ще одне диво. На околицях містечка поширилась епідемія холери. Обхід навколо Кристинополя з чудотворною іконою зупинив небезпеку.

Кристинопільська Богородиця дарувала дітей бездітним сім’ям, відкривала зір незрячим, зцілювала від інших недуг. А все — через ширю молитву.

1902 року Святійший Отець Папа Римський Лев XIII надав церкві отців-василіан у Кристинополі відпусту на всі великі Марійські свята.

Після Другої світової війни, коли радянська влада увійшла в місто, отців-василіан вигнали з монастиря. Залишаючи обитель, 17 червня 1947 року вони взяли з собою чудотворну ікону, найцінніші речі церковної атрибутики, церковну утвар, монастирську бібліотеку і все це перевезли до Варшави.

...Україна здобула незалежність. Історична правда восторжествувала. З підпілля вийшла УГКЦ. 7 квітня 1994 року (на свято Благовіщення) завдяки старанням о. Йосафата Воротняка й історика Світлани Александрової (Рабонець) ікону урочисто повернули в Кристинопільський монастир, де за її посередництвом сходять на вірних численні ласки та оздоровлення.

А шахтарі Львівщини поряд зі Святою Варварою також вважають Кристинопільську Богоматір своєю покровителькою та охоронницею. Тож у підземні вибої спускаються з молитвою до Діви Марії.

На невмирущих струнах лицарської балади

Інна ГОНЧАР

Саме у Міжнародний день театру атмосфера історично-побутової драми часів XVII століття у родині багатого козацького сотника Хоми Кичатого поблизу Чигирини приємно вразила глядачів, друзів і колег тих, хто своім акторським хистом зумів передати всю глибину зображених Т. Г. Шевченком ще 1843 року подій — постановка п’єси “Назар Стодоля” Новодністровським народним аматорським театром “Вишенька” укотре підтвердила, що цей твір великого Кобзаря залишається найвидатнішим його драматичним дітищем. Керівник театрального колективу Л. В. Стародуб, підхопивши ідею досвідченої виконавиці Є. О. Швець щодо постановки саме цього твору у рік 200-ліття великого українця, майстерно і влучно впізнала у кожному з акторів-аматорів свого героя п’єси, аби згодом передати зі сцени романтичний і водночас уже такий незвичний для сучасника дух того часу.

І хоч між дослідниками й досі точаться суперечки щодо жанру “Назара Стодолі”: чи це історично-побутова драма, чи сентиментально-побутова п’єса, чи мелодрама, чи лицарська балада, новодністровська публіка з перших хвилин легко занурилась в особливості тогочасного родинного устрою, продовжуючи згодом насолоджуватись грою учасників театрального колективу, майстерно відтвореними картинками інтер’єру та одягу.

Сюжетна лінія кохання Галі й Назара, вдало і безпрограшно виокремлена із загальної канви твору, настільки гармонійно ля-

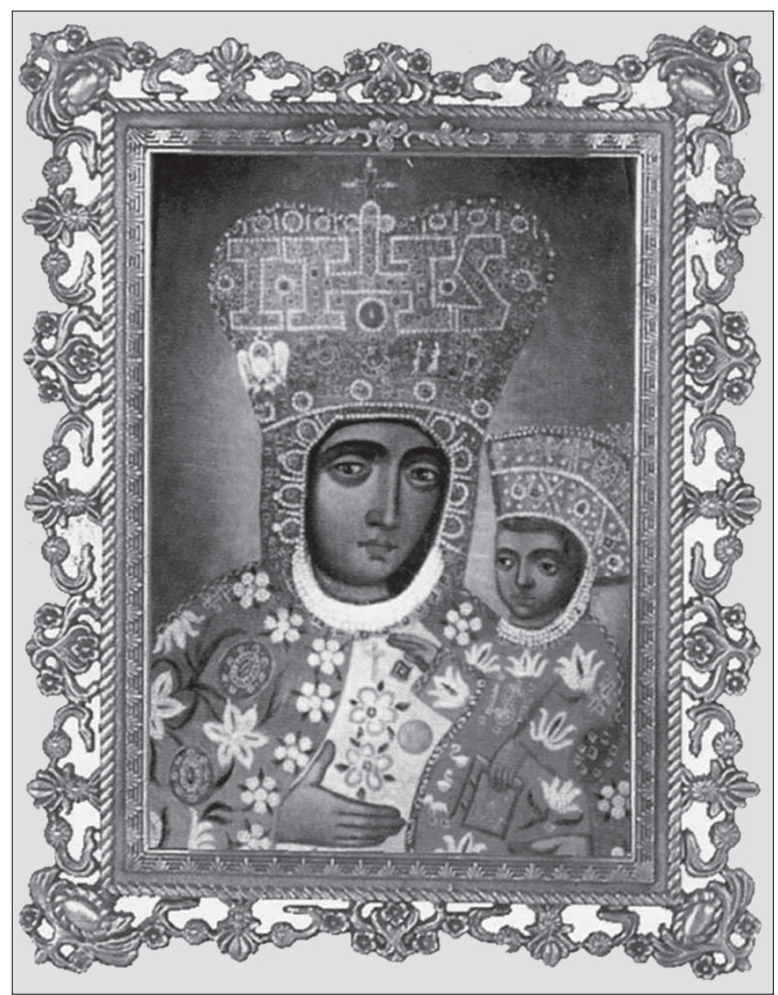

гла окремими творчими кольорами задуму режисера-постановника, керівника театру і виконавиці головної ролі Лариси Стародуб, що неповна година перегляду постановки промайнула на одному подиху, захопивши грою всіх акторів, котрі за три місяці плідної праці й мистецьких пошуків стали однією театральною родиною. Напрочуд вдало перевтілюється в образ лиходія батька, котрий будь-що прагне шлюбу доньки з багатим, хоч і нелюбом, полковником Молочаєм, Іван Турзай; неабияким колоритом захопила в образі хитрої ключниці Стехи Євгенія Опанасівна Швець, навіть незважаючи на вікову різницю із героїнею; яскравою грою запам’яталися глядачам двоє вдатних сватів — Володимир Сьомик та Андрій Лазаренко; виняткову прихильність жіночої половини глядацької аудиторії здобув, звичайно ж, Олександр Гуцол, навдивовижу правдиво перевтілюючись у закоханого й рішучого Назара Стодолю; безперечно віри-

лось ширій дружбі Гната у виконанні Петра Лесніка. Довго згадуватимемо ми і чарівні голоси колядників — Василя Камбура, Василя Новаківського, Василя Ратушного та Анатолія Кобильчука, які ще до появи на сцені захопили публіку співом, особливим відчуттям світлого празника Різдва!

Кожна окрема картина, що завдяки правдивій грі новодністровських аматорів мимоволі робила глядачів учасниками цієї історії, хвилювала реалістичністю зображуваного, змушуючи пережити кожну мить саме там, неподалік Чигирини...

А численні квіти акторам від шанувальників свідчили про визнання і те, що керівнику театру Л. В. Стародуб усе вдалося. Вона ж сердечно дякувала своєму колективу, а також А. А. Камбур, що гармонійно і професійно вплела у постановку виступ своїх хористів, учасників народного хору “Калина”, та В. С. Паламарчуку, котрий підтримав виступ гарним музичним супроводом.

Чверть віку книжковій скарбниці історії Січеславщини

Перша публічна бібліотека відкрилась у Катеринославі 1834 року. Її спадкоємець сьогодні — Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека імені Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія.

Від самого започаткування бібліотека мала завдання забезпечувати потреби місцевого населення в інформації про рідний край і протягом усього її існування виконувала краєзнавчі функції. Щоб іти в ногу з часом, бібліотека повинна передбачати запити користувачів, бачити наперед потреби громадськості й відповідно діяти. Створення 1989 року відділу краєзнавчої літератури та бібліографії стало відповіддю на вимоги часу. Згадаємо кінець вісімдесятих років: перебудова, процеси демократизації суспільства і державного устрою, гласність. І закономірний сплеск національних почуттів, підвищення інтересу до історії своєї країни та її окремих територій — країв.

25 років живе краєзнавчий відділ. Ось уже 20 років його очолює Ірина Голуб, заслужений працівник культури, член Національної спілки краєзнавців України, справжня Берегиня книжкових скарбів Січеславського краю.

— Пані Ірино, що собою являє краєзнавчий відділ сьогодні? Відкрийте його скарбницю читачам “Слова Просвіти”.

— В часи відкриття нашого відділу лише в Донецькій обласній бібліотеці існувала така структурна одиниця. Тож крок був, по суті, піонерським. Півтора року тривала підготовча робота. Для читачів відділ відкрився у жовтні 1990 року. На той час уже були переважно упорядковані фонд і довідково-бібліографічний апарат, готувалися бібліографічні видання, відкрилися виставки.

Сьогодні наш фонд налічує понад 30 тисяч одиниць: книги, брошури, періодичні видання, географічні карти, фотолистки, буклети, що становить один відсоток від усього фонду ДЮНБ. У кількісному вимірі це начебто й небагато, якщо не брати до уваги специфічність та “невагому” вартість цієї літератури.

Безцінними перлинами фонду є видання (близько трьох тисяч примірників) кінця XVIII—початку ХХ століття. Серед них прижиттєві книги Дмитра Яворницького, Івана Манжури, Якова Новицького, інших відомих діячів краю, довідкові, статистичні матеріали, звіти, протоколи, постанови губернського та повітових земств. Окремим розділом зберігається колекція поштових листівок з видами Катеринослава початку ХХ століття.

Понад 200 каталожних шухляд займає зведений систематичний краєзнавчий каталог, що відображає краєзнавчу літературу не лише з фонду відділу, а й надає інформацію про видання з фондів інших бібліотек. Наявна література відображена також в електронному каталозі. Ефективність електронних каталогів постійно зростає. Про це свідчать письмові, телефонні та Інтернет-запити з різних міст України і навіть із-за кордону.

Окремою самостійною структурою входить до краєзнавчого відділу книгозбірня діаспори — Канадсько-український бібліотечний Центр. Він працює вже 13 років, хоча перша діаспорна література з'явилась у відділі ще на початку 1994 року, коли падчерка нашого земляка, відомого письменника і мовознавця Василя Чапленка, Анна Кравчук подарувала бібліотеці кілька десятків його творів. Улітку 1997 року бібліотека отримала близько двох тисяч книг з Оттави та 2000 року 12 тисяч книг і журналів з Торонто від Канадського товариства приятелів України. Література була різнопланова, видана за кордоном і в Україні. Вона заповнила прогалини радянського та українського книгодрукування і викликала значне зацікавлення

читачів. Фондами Центру користуються насамперед науковці, за допомогою матеріалів, віднайденних тут, захищено кілька дисертацій. Активно використовують дисерну літературу студенти та школярі.

— Які місцеві періодичні видання минулого і сьогодення слугують і слугуватимуть наступним поколінням?

— Періодичні видання становлять значний обсяг фонду. Дожовтневий період представлене часописами “Екатеринославская земская газета”, “Вестник Екатеринославского земства”, “Екатеринославские епархиальные ведомости”, “Врачебно-санитарная хроника” тощо. Українськомовних видань, як скажімо, газета “Дніпровські хвилі”, яка короткий час видавалась у Катеринославі, на жаль, немає. Газети радянського часу представлені більш потужно — від обласних, міських, районних до багатотиражок підприємств, вишів, установ, громадських і політичних організацій.

Мені особисто імпонує газета “Лица”, хоча дехто і вважає її скандальною. Вона чи не єдина на Дніпропетровщині представляє опозиційну точку зору. Оцінюючи паперові ЗМІ щодо наповнення краєзнавчим матеріалом, не можна не згадати “Днепровскую правду”, яка “почила в бозі”. Її посестра “Зоря” — сьогодні дедалі менше друкує змістовних краєзнавчих матеріалів. Цікава газета існувала в 90-ті роки — “Собор”. Там публікувалося багато краєзнавчих матеріалів. На жаль, газети високого інтелектуального рівня, на кшталт “Дня”, на Дніпропетровщині немає.

Хоча є й гарні приклади — газета “Експедиція—ХХІ”, а зараз однойменний сайт, просто наповнені “дніпроцентризмом”. Ідеологія видавців: Дніпропетровськ — центр України, її серце, в якому сходяться західна та східна, північна й південна частини. Вони прагнуть “будити” читачів, давати поживу для роздумів і не залишатися байдужими до землі, на якій ми живемо.

Часописів небагато: літературно-мистецький і публіцистичний “Бористен”, який існує уже понад двадцять років; солідний історико-культурологічний альманах “Фронтири міста” проголосив своєю наскрізною темою соціальну та культурну специфіку міста на кордонах культур, держав, способів життя та соціальних практик; “Кур'єр Кривбасу” — елітний літературний журнал вищого гатунку, до речі, теж починався як скромний часопис краєзнавчого напрямку. Його беззмінний редактор і натхнен-

ник Григорій Гусейнов — автор багатомісної краєзнавчої розвідки “Господні зерна”, шевченківський лауреат — наш давній друг.

— Завжди з задоволенням і користю знайомлюсь із власними виданнями краєзнавчого відділу. Розкажіть про найзначиміші з них.

— У відділі проводиться добра видавнича робота. У нашому добробку сьогодні близько півтори сотні видань. Це — науково-допоміжні методичні матеріали та бібліографічні довідники, різноманітні буклети. Започаткували серію видань “Святині запорізького краю” і “Архітектура Дніпропетровська”, “Історія міст і сіл Дніпропетровщини”, “Літературна Дніпропетровщина”, “Дослідники рідного краю”. Щорічник-календар пам'ятних дат “Моє Придніпров'я” продовжує традицію популяризації визначних і цікавих подій краю, яка почалася ще 1972 року.

Альманах “Січеславщина” започатковано спільно з членами клубу “Ріднокрай”. Від 1996 року вийшло 6 випусків. До нього входять дослідження істориків, мовознавців, літературознавців, геологів, а також краєзнавців-аматорів. Один із них присвячений природі та геологічній історії краю, другий — популяризаторській діяльності дніпропетровського краєзнавця Володимира Кунцера, інші — різним аспектам історії, культурного життя, розвитку краєзнавства, персоналіям Придніпров'я.

— Розкажіть, будь ласка, деталіше про клуб “Ріднокрай”, членом якого я маю честь бути. Участь у роботі клубу суттєво сприяла і моїм пошукам у галузі екологічного краєзнавства.

— Клуб виник наприкінці 1990 року. Очолює його Ганна Кирилівна Швидько, доктор історичних наук, професор Національного гірничого університету, заслужений діяч науки і техніки України. Спершу навколо клубу згуртувався актив переважно з викладачів навчальних закладів, музейних і архівних працівників, але незабаром почали долучатися нові краєзнавці, фахівці у різних галузях: філологи, біологи, геологи, математики, фізики, журналісти, письменники, архітектори, лікарі, інженери, бібліотекарі, студенти, пенсіонери. Серед постійних членів клубу два десятки докторів і кандидатів наук, а переважна більшість мають вищу освіту. Попри це, клуб не є закритим елітним середовищем для вчених. Крім науково-просвітницької, він має популяризаторську, інформаційну, а також соціальну функції. Сьогодні кількість членів клубу сягає понад сто осіб — серед них є і “ветерани”, ті, що були на першому засіданні, і мо-

лоді краєзнавці. Клуб розвивається, має традиції та майбутнє.

— Назвіть найактивніших членів клубу, які повною мірою реалізують свій творчий потенціал у краєзнавчій діяльності.

— Таких немало. Журналіст Микола Чабан, редактор із питань культури газети “Зоря” — майже штатний співробітник бібліотеки, дослідник літературного і культурного життя Придніпров'я. Відкрив не одне ім'я з когорти “Розстріляного відродження” та вигнанців, які мусили покинути Україну. Його бібліографія краєзнавчих праць налічує понад дві тисячі позицій. Найбільш вагомими — монографія “Діячі Січеславської Просвіти”, книги “Сучасники про Д. І. Яворницького”, “Вічний хрест на грудях землі”, “Мандрівки старим Кам'янським”, “Птахи з гнізда Придніпров'я (до 200-річчя Катеринославської класичної гімназії)”.

Максим Кавун уперше завітав до клубу школярем разом із батьками, згодом закінчив університет, аспірантуру і нині кандидат історичних наук, автор багатьох краєзнавчих розвідок.

Валентин Старостін пройшов шлях від плиточника-облицювальника до високопрофесійного історика, автора та співавтора ексклюзивних книг з історії міста і багатьох публікацій у місцевій пресі. З ним консультуються, до його оцінок прислухаються при проведенні реставраційних робіт, адже Старостін “знає в обличчя” кожен старий будинок міста. Його дослідницькі інтереси охоплюють історію краю, історію архітектури та містобудівництва Дніпропетровська, інших населених пунктів, історичну географію області. Він завзятий колекціонер, збирає листівки та фотографії з зображеннями Дніпропетровська, міст і сіл Придніпров'я, а також України, Росії, країн Європи. Часто виступає з доповідями з історії Дніпропетровщини перед краєзнавцями, студентами, школярами.

Олександр Харлан, кандидат архітектури, який свою дисертацію присвятив дерев'яним сакральним спорудам півдня України, давно вже активний помічник при підготовці краєзнавчих видань, зокрема і календаря “Моє Придніпров'я”, є ініціатором і автором краєзнавчих бібліографічних видань серії “Святині запорізького краю”.

Тетяна Недосекіна — дивовижна людина, в якій рідкісно сполучається чудовий викладач історії, талановитий педагог і гарний адміністратор (сьогодні вона

директор Міського юридичного ліцею), авторка низки підручників та хрестоматій з історії краю, одна з засновників громадської організації “Дніпропетровське генеалогічне товариство”. За її редакцією бібліотека видала альманах “Витоки”, присвячений пошукам родоходів.

Студенти істфаку ДНУ Саша Сухомлин і Ваня Тонкошкур прийшли у відділ дев'ятикласниками, зацікавившись своїми родоходами, органічно влилися до складу і генеалогічного товариства, і клубу “Ріднокрай”, і вже доповідали про свої здобутки в галузі історичного краєзнавства.

— Пані Ірино, крім безлічі публікацій на краєзнавчу та бібліотечну тематику в періодичних виданнях, Ви — авторка книжки для дітей “Сім чудес Дніпропетровщини”. Як працювалося?

— Книжка побачила світ наприкінці 2004 року, а ідея моя знайшла підтримку у видавництві “Дніпрокнига” ще 2002-го. Після обговорень і дискусій я внесла до списку “чудес” сім об'єктів: від степових пірамід — скіфських курганів до заводу, який виготовляє двигуни для космічних ракет.

З дитинства любила книжки, де інформація подається в белетризованій формі, через події, які трапляються з героями. Тож так і побудувала книгу.

Герої — хлопчик і дівчинка разом із батьками подорожують Придніпров'ям, відкриваючи для себе непересічну істину, що вся рідна земля — це нескінченне диво. Батько професійний історик — з його уст діти дізнаються і про кам'яних пращурів Мамаю — скіфських баб, і про перлину козацького бароко — Новомосковський собор, і про легендарний Південнаш — кузню ракетного щита СРСР. Діють у книзі і реальні історичні постаті з сивої давнини до наших днів — Богдан Хмельницький, Олександр Поль, Дмитро Яворницький, Борис Мозолевський, Михайло Янгель.

— Як відпочиваєте, у чому черпаете наснагу?

— Хоч банально звучить, але найкращий друг — це книга. Також люблю бувати на природі. Нещодавно відкрила для себе і закохалася в кущ калини на дніпровській косі.

Спілкувався
Петро ЧЕГОРКА,

головний редактор еколого-краєзнавчого часопису “Свята справа—ХХІ”, м. Верхівцеве
Дніпропетровської області
Фото автора

Анна МУКАН
Фото Валерія ПОПОВА,
прес-центр Інституту філології

Катерина ТКАЧЕНКО: «Нам потрібні не лише людські сили, а й небесні»

Про себе

Для мене доля України завжди небайдужа. Я харків'янка і розмовляла переважно російською. На Сході питання мови стосується лише спілкування, а не національної самоідентифікації.

Про професійні зацікавлення

Навчаючись у Харківському художньому училищі, зацікавилася українською тематикою в мистецтві. Я написала дві залікові роботи по творчості Григорія Сковороди. А згодом, 2010 року, оформила розписами Харківський літературний музей на тему “Григорій Сковорода — мандрівка за щастям”.

Про обов'язки митця перед народом

Я — випускниця Харківської Академії дизайну та мистецтв, навчалася в майстерні історичного живопису В. М. Гонтаріва. Історія мені не чужа.

Сьогодні в Україні відбуваються історичні події, які нікого не можуть лишати байдужими. Кожен у цьому світі має своє втілення, тож, як на мене, найприродніша реакція на сьогодні для художника — це нові роботи. Це те, що я можу робити для своєї країни тут і тепер.

Про задум художньої серії «Ангели України»

Задум янгольської серії в мене виник ще торік навесні. До цього мене спонукали роздуми над бароковим періодом українського мистецтва, зокрема тогочасними самотніми іконами. Однак до справи не дійшло. З початком революції на Майдані думки про українських янголів зринули знову, оскільки прийшло усвідомлення, що нам потрібні не лише людські сили, а й небесні.

Мій проект на підтримку перемоги світлих сил в Україні я продовжую з дня на день, і для мене це схоже на створення японських журавлів надії.

Про янголів

Є теорія, що кожна людина має свого янгола-охоронця, представника світу вишнього,

що вартує, допомагає, але може й покинути людину, якщо та перейшла на “темний” бік. І якщо вже янгол тісно пов'язаний зі своїм підопічним, то й цілком може припустити, що й риси він має спільні зі “своєю” людиною.

Ангели українців, зібрані у світі невидимому, схожі на нас, сильні та світлі, охороняють, не

втручаючись у вибір людини. Мої Ангели України — це віра в світле рішення складних проблем, це ми в наших різних проявах, з різними вдачами, але об'єднані світлими цілями, це прості українці, звернені до добра у свої душах, це прагнення душі до перемоги честот в Україні!

Про мистецьку сотню

Майдан об'єднав різні соціальні групи. Вони згуртувалися навколо тематичних сотень — медичної, кіберсотні, мистецької та багатьох інших. Кожна з них доступними їй засобами робила внесок у спільну справу. Мистецька, до якої я належу, намагалася посередництвом мистецтва служити країні, Майдану. Серед її творчих проєктів — розписування щитів і касок самооборони, тату-клейнод акція, пленер. Останній захід мав особливої ваги значення, адже ми, художники, розуміли: те, що зараз відбувається, має бути закарбоване на полотні, яке стане промовистим очевидцем героїчно-трагічних подій.

Мистецька сотня розташовувалася в Українському домі до його штурму силовиками. Я мала там виставку “Янгели Майдану”. Перед очима досі стоїть сюрреалістична картина 18 лютого: чорний дим від палаючого Будинку профспілок, з Грушевського наступають беркутівці, а на сходах

Українського дому — уцілілі “Янгели Майдану”, повз яких проносять поранених Героїв...

А невдовзі, коли з'явилася Небесна Сотня, я відчула передрішення цих полеглих янголів зі своїми. Хочу вірити, що одні й інші зможуть підтримати нас і допомогти вибороти нове життя для нашої країни.

Про ікони

Мені доводилося працювати над розписом церков і створенням ікон у канонічному візантійському стилі. Однак якщо ставиш писання ікон на потік, ця робота стає однотипною і нічим не відрізняється від створення, наприклад, серії листівок. Інша річ, коли йдеться про традиційну українську ікону. Вона більш неформальна, розповідна, від серця до серця. Я зрозуміла, що саме це мені близьке. Тому Ангели України написані в дусі української барокової ікони — вони олюднені, теплі й національно марковані.

Про інструментарій

Більшість янголів намальовані на дерев'яних дощечках і лише кілька — на полотні. Це свідомий вибір, адже барокові ікони, як правило, виконані на дереві. Цей матеріал живий і через свою структуру дає підказки, як малювати. Щодо фарб — використовую акрил, зрідка — олійні.

ТИЖНЕВИК ВСЕУКРАЇНСЬКОГО
ТОВАРИСТВА «ПРОСВІТА»
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

АНОНС

ПЕРЕДПЛАТА—2014

Вартість передплати
(з доставкою і поштовими витратами):

Поштовий індекс — 30617

на 1 місяць

10 грн

на півроку 57 грн 15 коп.

на 3 місяці

29 грн 40 коп.

на рік

113 грн 10 коп.

Ви — зі “Словом Просвіти”, бо це — Ваша газета!

Засновник:
Всеукраїнське
товариство “Просвіта”
імені Тараса Шевченка
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 4066
від 02.03.2000 р.

Шеф-редактор
Павло МОВЧАН

Головний редактор

Любов ГОЛОТА

Редколегія

Любов ГОЛОТА (голова),

Ярема ГОЯН,

Павло МОВЧАН,

Олександр ПОНОМАРІВ,

Іван ЮЩУК

Заступник головного редактора

з виробничих питань

Наталія СКРИННИК

278-01-30 (тел/факс)

Відповідальний секретар

Ірина ШЕВЧУК

Відділ соціальної тематики

Петро АНТОНЕНКО

279-49-47

Відділ просвітницької роботи

Надія КИР'ЯН

270-55-57

Відділ культури

Микола ЦИМБАЛЮК

279-49-47

Відділ коректури

Тетяна ЩЕРБАК

Ірина СТЕЛЬМАХ

278-63-69

Комп'ютерна верстка

Ірина ШЕВЧУК

Володимир ЖИГУН

278-63-69

Черговий редактор

Надія КИР'ЯН

Бухгалтерія

279-41-46

Адреса редакції:

вул. Хрещатик, 10-Б,

м. Київ, 01001

E-mail: slovo_prosvity@ukr.net

http://slovoprosvity.org

http://prosvitanews.org.ua

Видруковано з готових фотоформ
у ТОВ “Поліграфцентр” у середу.

Загальний наклад у квітні — 18 500

Листування з читачами —
тільки на сторінках газети.

Відповідальність за достовірність
інформації несуть автори.
Редакція залишає за собою право
редагування та скорочення текстів.
Редакція не завжди поділяє
погляди своїх авторів.
При використанні наших публікацій
посилання на “Слово Просвіти”
обов'язкове.

Індекс газети
“Слово Просвіти” — 30617

